

Ministarstvo ljudskih
i manjinskih prava

IZVJEŠTAJ O RADU KOORDINACIONOG TIJELA ZA PRAĆENJE SPROVOĐENJA DEKLARACIJE PARTNERA ZAPADNOG BALKANA O INTEGRACIJI ROMA/KINJA U SKLOPU PROCESA PROŠIRENJA EVROPSKE UNIJE ZA 2023. GODINU

Podgorica, februar 2024. godine

UVODNI REZIME

Zapošljavanje

- Povećan broj saradnika u oblasti obrzovanja, zapošljavanja, zdravstvene zaštite i socijalne zaštite. Ukupan broj sada iznosi 47.
- Plaćeno stažiranje u Opštini Nikšić za tri pripadnika/pripadnica iz romske i egipćanske populacije. Jedan od najboljih kandidata koji budu pokazao najbolje rezultate ostaće da radi u Opštini Nikšić.
- Započela je izrada Nacionalnog programa za transformaciju neformalne zaposlenosti Roma i Egipćanau Crnoj Gori. Cilj ovog programa je puna uključenost Roma/romkinja i Egipćana/egipćanki na formalno tržište rada Crne Gore na poslovima koji ispunjavaju standarde dostojanstvenog rada u skladu sa Ustavom garantovanim pravom na pravične i povoljne uslove rada.

Stanovanje

- U Beranama za naselje Riversajd očekuje se izgradnja novih stambenih jedinica i premeštanje romskog naselja „Riversajd“ na drugu lokaciju. Ovim projektom rješice se stambeno pitanje za 50 porodica, odnosno 300 pripadnika romske i egipćanske populacije.
- Podrška građanima romske i egipćanske populacije u procesu legalizacije objekata koji nemaju smetnju za legalizaciju. Formirana komisija za odabir porodica koje će dobiti podršku za legalizaciju objekata. Pripremljen javni poziv za odabir 18 porodica i dalje je u procesu legalizacije.

Obrazovanje

- Statistički podaci koji se odnose za RE predškolce, osnovce, srednjoškolce i studente za školsku 2023/2024. godinu.

- U predškolskom vaspitanju školske 2023/2024. godine, upisano je 288.
- U osnovnim školama školske 2023/2024. godine, od I do IX razreda upisano 1794 RE osnovaca.
- U srednjim školama tokom školske 2023/2024. godine, imamo 193 srednjoškolaca RE zajednice (m 85 – ž 64).
- Što se tiče studenata/studentkinja RE populacije, prema konkursu za dodjelu stipendija, akademske 2023/2024. godine, imamo 18 studenata RE populacije.

Zdrastvena zaštita

- Po svim istraživanjima više od 95% pripadnika romske i egipćanske populacije ima regulisano zdrastveno osiguranje.

Lična dokumentacija

- U periodu od 07.11.2009. godine (datum stupanja na snagu Zakona o dopunama Zakona o strancima), zaključno sa 30.12.2023. godine, raseljena lica i interno raseljena lica su podnijela ukupno 15.273 zahtjeva za odobravanje stalnog nastanjenja i privremenog boravka do tri godine. Od ovog broja riješeno je 15.161 zahtjeva, dok je po 112 zahtjeva postupak u toku.

Borba protiv Diskriminacije

- Obilježen 2. Avgust - Međunarodni dan sjećanja na romske žrtve Holocausta.
- U Podgorici organizovana Izložba o Holokaustu Roma, u Paviljonu ULUCG (Udruženje likovnih umjetnika Crne Gore).

- Završena je izrada akreditovanog programa „Borba protiv anticiganizma i svakog oblika diskriminacije prema Romima.“

Osigurati podršku i osnaživanje Nacionalnih kontakt osoba za Rome

- Vlada Crne Gore na 54 sjednici donjela Odluku o obrazovanju Koordinacionog tjela za praćenje sprovođenja Deklaracije partnera Zapadnog Balkana o integraciji Roma/kinja u sklopu procesa proširenja Evropske unije.
- Održano prvo zasijedanje Romskog parlamenta.

Javno budžetiranje za integraciju Roma pvečati budžet na centralnom i lokalnom nivou.

- Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava u cilju unapređenja položaja Roma i Egipćana u Crnoj Gori za 2023 godinu Odlukom o raspodjeli sredstava za finansiranje projekata NVO, podržala 17 projekata u iznosu od 108.975.00 eura.
- Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava Odlukom o raspodjeli sredstava za finansiranje projekata NVO iz oblast zaštita prava RE podržala 27 projekata u iznosu od 400.000 eura.

Uspostaviti formalne kanale i mehanizme za zajedničku uključenost Lokalnih vlasti i Romskih zajednica

- Mensur Šaljaj postao odbornik u Skupštini Glavnog grada Podgorica.
- Izvještaji Lokalnih uprava: Glavni grad Podgorica, Berane, Kotor, Tivat, Bijelo Polje, Herceg Novi, Nikšić i Cetinje.

Na osnovu člana 12 st. 2 i 3 Uredbe o Vladi Crne Gore ("Službeni list CG", br. 80/08, 14/17, 28/18 i 63/22), Vlada Crne Gore, na sjednici od 26.05.2023. godine, donijela je **Odluku o obrazovanju koordinacionog tijela za praćenje sprovođenja deklaracije partnera zapadnog balkana o integraciji roma/kinja u sklopu procesa proširenja evropske unije**

Zadaci Koordinacionog tijela su da:

1) prati i razmatra sprovođenje Deklaracije u oblasti:

- obrazovanja i predlaže mjere i aktivnosti radi povećanja broja Roma i Egipćana na svim nivoima obrazovanja (predškolsko, osnovno, srednje i visoko obrazovanje),
- stanovanja i predlaže mjere i aktivnosti radi legalizacije neformalnih naselja u kojima Romi i Egipćani stanuju ili obezbjeđivanja trajnog, prikladnog, dostojanstvenog, prihvatljivog i nesegregiranog smještaja ako legalizacija tih naselja iz opravdanih razloga nije moguća,
- zdravlja i predlaže mjere i aktivnosti radi obezbjeđivanja zdravstvenog osiguranja Roma i Egipćana na svim nivoima zdravstvene zaštite,
- zapošljavanja i predlaže mjere i aktivnosti radi povećanja stope zaposlenosti Roma i Egipćana,
- rješavanja pravnog statusa i predlaže mjere i aktivnosti kako bi se postiglo da svi Romi i Egipćani budu upisani u matični registar rođenih,
- zaštite od diskriminacije i predlaže mjere i aktivnosti kako bi se obezbjedila zaštita Roma i Egipćana od svih oblika diskriminacije;
- planiranja budžetskih sredstava za sprovođenje mjera i aktivnosti u cilju obezbjeđivanja određenih sredstava u budžetima nadležnih organa, odnosno jedinica lokalne samouprave za sprovođenje politika

u vezi sa sa integracijom Roma i Egipćana, odnosno za sprovođenje lokalnih akcionih planova koji se odnose na integraciju Roma i Egipćana;

2) podnosi Vladi Crne Gore izvještaj o stanju u oblastima iz tačke 1 ovog člana, sa predlogom mjera i aktivnosti radi sprovođenja Strategije socijalne inkluzije Roma i Egipćana za period 2021-2025, Akcionog plana za Strategiju socijalne inkluzije Roma i Egipćana za period 2021-2025 i Deklaracije, jednom u pola godine.

<https://www.gov.me/clanak/saopstenje-sa-54-sjednice-vlade-crne-gore>

U prostorijama Ministarstva ljudskih i manjinskih prava dana 27. jula 2023. godine održana prva sjednica Koordinacionog tjela za praćenje sprovođenja Deklaracije zapadnog Balkana o integraciji Roma i Egipćana u sklopu procesa proširenja Evropske unije na kojem je konstituisano ovo tjelo.

Zaključci sa prve sjednice rada Koordinacionog tjela su sledeći:

- da se do narednog sastanka završi Nacrt „Poslovnika o radu Koordinacionog tjela“, koji će biti usvojen na narednom sastanku;
- da „Koordinaciono tjelo“ u narednom sastanku učestvuje u radu Komisije za praćenje i sprovođenja „Strategije socijalne inkluzije Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2021-2025.“;
- da se proširi članstvo rada „Koordinacionog tjela“ sa predstavnicima „Unicefa“ i „Savjeta evrope.“;
- da Koordinaciono tjelo održava redovne sastanke sa predstavnicima lokalnih uprava i civilnim sektorima u cilju pronalaženja zajedničkih rješenja vezano za integraciju Roma i Egipćana;

Sjednicom je moderirao predsjednik Koordinacionog tjela: mr Sokolj Beganaj. Prvoj sjednici Koordinacionog tjela su prisustvovali: Nerma Dobardžić Kurti, zamjenica Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, zamjenica predsjednika Koordinacionog tjela; Budimirka Đukanović, načelnica Direkcije za zaštitu rizičnih

grupa u Ministarstvu rada i socijalnog staranja, sekretarka Koordinacionog tjela; Milan Perutović, načelnik Direkcije za državljanstvo u Ministarstvu unutrašnjih poslova, član Koordinacionog tjela; Olivera Vukojević, načelnica Direkcije za biomedicinu u Ministarstvu zdravlja, članica Koordinacionog tjela; mr Rina Ivančević, načelnica Direkcije za legalizaciju u Ministarstvu ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, članica Koordinacionog tjela; i dr Rrok Gjolak, samostalni savjetnik I u Ministarstvu prosvjete, član Koordinacionog tjela;

<https://www.gov.me/clanak/formirano-koordinaciono-tjelo-za-pracenje-deklaracije-partnera-za-zapadni-balkan-o-integraciji-re>

Održana II sjednica Koordinacionog tijela za praćenje sprovođenja Poznanske deklaracije

U prostorijama Ministarstva ljudskih i manjinskih prava 15 septembra 2023 godine, održana je II sjednica Koordinacionog tijela za praćenje sprovođenja Deklaracije partnera Zapadnog Balkana o integraciji Roma/kinja u sklopu procesa proširenja Evropske unije.

Sjednicom je presjedavao mr Sokolj Beganaj, predsjednik Koordinacionog tijela za praćenje sprovođenja Deklaracije partnera Zapadnog Balkana o integraciji Roma/kinja u sklopu procesa proširenja Evropske unije.

Na sastanku je usvojen Zapisnik od prošlog sastanka i usvojen jednoglasno Poslovnik o radu Koordinacionog tijela za praćenje sprovođenja Deklaracije partnera Zapadnog Balkana o integraciji Roma/kinja u sklopu procesa proširenja Evropske unije. Na sastanku su razmotrene informacije za pripremanje Izvještaja za Ministarski sastanak za implementaciju Poznanske deklaracije za 22. septembar koji će se održati u Sjevernoj Makedoniju, koji će isti biti dopunjen sa novim informacijama. Takođe, Koordinaciono tijelo je razmotrilo i Predlog novih zaključaka koji će biti predloženi u Sjevernoj Republici Makedoniji.

Zaključak: Dogovoreno je da sledeći sastanak Koordinacionog tijela održi zajedno sa članovima Komisije za praćenje sprovođenja Strategije socijalne inkluzije Roma i Egipćana 2021-2025.

<https://www.gov.me/clanak/odrzana-ii-sjednica-koordinacionog-tijela-za-pracenje-sprovođenja-poznanske-deklaracije>

Održana III sjednica koordinacionog tjela za praćenje sprovođenja Deklaracije partnera za Zapadni Balkan o integraciji Roma i Egipćana - 31.10.2023.godine

U prostorijama Ministarstva ljudskih i manjinskih prava 25. oktobra 2023. godine, održana je III sjednica Koordinacionog tijela za praćenje sprovođenja Deklaracije partnera Zapadnog Balkana o integraciji Roma/kinja u sklopu procesa proširenja Evropske unije.

Na III sjednici Koordinacionog tijela je prisustvovala Mersihom Usein - Roma Integracion, Projektna službenica Savjeta evrope za Sjevernu Republiku Makedoniju i Crnu Goru.

Predstavnica Roma Integracion, gospođa Mersiha Usein koja je projektna službenica Savjeta evrope za Sjevernu Republiku Makedonije i Crnu Goru je detaljno obrazložila njezinu ulogu u ovom projektu treće faze projekata integracije Roma i obavjestila prisutne članove o vrsti pomoći koju mogu očekivati preko ovog projekta.

Tokom sastanka svaki član Koordinacionog tjela je detaljno informisao gospođu Usein o navedenim izazovima iz oblasti za koja su zadužena .

Roma integracion, treća faza, za koju je ovoga puta izabran Savjet Evrope će u narednom periodu zamjeniti Savjet za regionalnu saradnju (RCC) koji će se isključivo baviti integracijom Roma u cilju implementacije

Poznanske deklaracije koja je donešena u Poljskoj 2019. godine, na kojoj je potpisnica i Crna Gora. Na sastanku su razmotrena detaljno pitanja o Anticiganizmu, stanovanju, legalizaciji romskih naselja i romskih objekata, zapošljavanju, obrazovanju, rješavanje pravnog statusa i ostvarivanju zdravstvene zaštite i mjerama koje se trebaju preduzeti u rješavanju istih.

<https://www.gov.me/clanak/odrzana-iii-sjednica-koordinacionog-tjela-za-pracenje-sprovođenja-deklaracije-partnera-za-zapadni-balkan-o-integraciji-roma-i-egipcana>

Održan zajednički sastanak Komisije za praćenje „Strategije socijalne inkluzije Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2021-2025“ i Koordinacionog tjela za praćenje Poznanske deklaracije.

Dana 21.11.2023. godine u prostorijama stare zgrade Vlade, Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava organizovao je zajednički sastanak sa Komisijom za praćenje i sprovođenje „Strategije socijalne inkluzije Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2021 -2025“ i Koordinacionog tjela za praćenje realizacije Poznanske deklaracije .

Navedenim sastankom je presedavao Nacionalni Kordinator za praćenje strategije mr Sokolj Beganaj, a sastanku su prisustvovali predstavnici relevantnih institucija zajedno sa predstavnicima NVO. Suština zajedničkog sastanka je bila upoznavanje članova Komisije sa članovima Koordinacionog tjela u zajedničkim naporima kako bi se unapredio položaj pripadnika romske i egipćanske populacije u Crnoj Gori. Na sastanku su razmotrene preporuke Zaključaka ministarskog sastanka za 2024. godinu koji su doneseni na četvrtom ministarskom sastanku u Sjevernoj republici Makedonije, a koji su potvrđeni i prihvaćeni na Belniskom procesu u Republici Albanije 2023. godine. Takođe tokom sastanka prezentovan je Izvještaj Evropske unije

za Crnu Goru za 2023. godinu sa naglaskom na romsku i egipćansku populaciju. Nakon toga su svi članovi Komisije za praćenje Strategije, izvještavali aktivnosti koje su realizovali u 2023. godini kroz učešće komentara i sugestije prisutnih.

Zaključak: Dogovoreno je da se za donošenje novog Akcionog plana uzmu u obzir sve preporuke koje se očekuju od Crne Gore od strane Evropske unije, uključe i formulišu u aktivnosti za realizaciju Akcionog plana za 2024 - 2025 godinu. To uključuje preporuke sa Izveštaja Evropske Komisije, preporuke sa Zaključaka četvrtog ministarskog sastanka, preporuke Poznaske deklaracije, preporuke UPR, UN preporuke, preporuke o Borbi protiv trgovine ljudima, preporuke za borbu protiv Anticiganizma i diskriminacije Roma. Dogovoreno je da će se naredni sastanak održati ponovo zajedno 12 ili 13 decembra 2023. godine, kada će u posjeti stići predstavnica Savjeta Evrope gospođa Mersiha Usein koja je koordinatorica za program „integracije Roma“ za Sjevernu Republiku Makedonije i Crnu Goru.

U Crnoj Gori prezentovan program „Integracije Roma III“ - U Podgorici je održan sastanak kojim je predsjedavao Nacionalni koordinator za Rome mr Sokolj Beganaj, kojom prilikom je Komisiji za praćenje sprovođenja „Strategije socijalne inkluzije Roma i Egipćana 2021-2025“ i Kordinacionom tjelu za praćenje realizacije Poznaske deklaracije prezentovan program „Integracije Roma III“ .

Gospođa Mersiha Usen, koja je Koordinatorica navedenog programa za Crnu Goru i Sjevernu Makedoniju, detaljno je upoznala članove Komisije i Kordinaciono tjelo sa navedenim programom.

Projekat će doprinijeti socio-ekonomskoj integraciji romske populacije na Zapadnom Balkanu i Turskoj. Takođe, podržaće i Vlade u regionu i osnažiti njihove kapacitete da efektivno adresiraju višestruke izazove sa kojima se suočava romska zajednica, kroz implementaciju sveobuhvatnih javnih politika u oblasti: obrazovanja, zapošljavanja, stanovanja, zdravlja, obezbjeđivanja ličnih dokumenata, kao i zelene i digitalne

tranzicije. Prijekat će podsticati participaciju Roma/kinja i doprinijeti njihovoj ravnopravnosti i socijalnoj inkluziji. Institucionalni partner Projekta u Crnoj Gori je Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava, sa drugim partnerima kao što su Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, resorna ministarstva, Uprava za statistiku i druge relevantne institucije. Sa sastanka je poručeno da će saradnja u okviru ovog projekta biti ostvarena sa organizacijama civilnog društva i predstavnicima/ama romske i egipćanske zajednice.“

Projekat je finansiran od strane Evropske komisije i Savjeta Evrope.

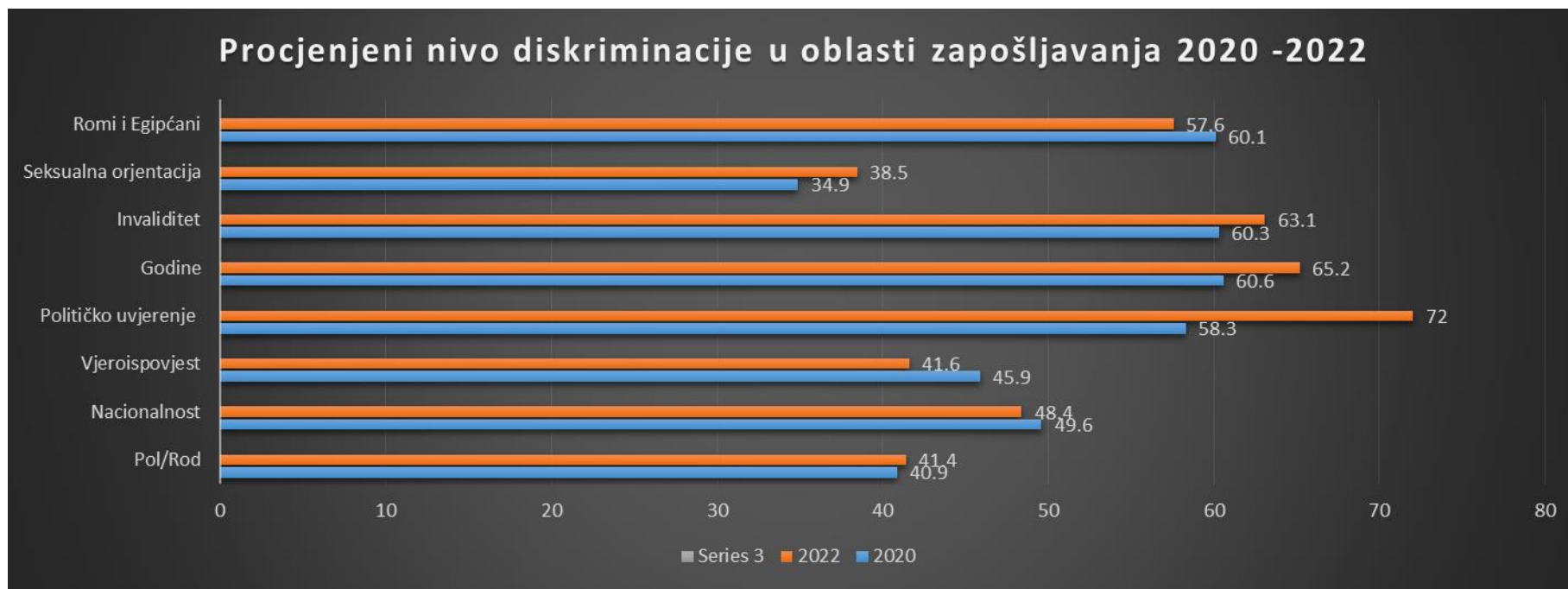
<https://www.gov.me/clanak/u-crnoj-gori-prezentovan-program-integracije-roma-iii>

Poslovnik o radu Koordinacionog tjela za praćenje sprovođenja Deklaracije partnera Zapadnog balkana o integraciji Roma/kinja u sklopu procesa proširenja Evropske unije za period 2021-2025.godine

Na osnovu člana 12 st. 2 i 3 Uredbe o Vladi Crne Gore ("Službeni list CG", br. 80/08, 14/17, 28/18 i 63/22), o Obrazovanju Koordinacionog tijela za praćenje sprovođenja Deklaracije partnera Zapadnog balkana o integraciji Roma/kinja u sklopu procesa proširenja Evropske unije, Koordinaciono tijelo za praćenje sprovođenja Deklaracije partnera Zapadnog balkana o integraciji Roma/kinja u sklopu procesa proširenja Evropske unije, na sjednici održanoj 15. septembra 2023. godine, donijelo je Poslovnik o radu Koordinacionog tijela.

IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI AKTIVNOSTI DEKLARACIJE PARTNERA ZAPADNOG BALKANA O INTEGRACIJI ROMA/KINJA U SKLOPU PROCESA PROŠIRENJA EVROPSKE UNIJE

a) Zapošljavanje

Obrisci stepen diskriminacije u Crnoj Gori 2022. godine. CEDEM 2022. Finansirano od strane Evropske unije i Savjeta evrope.

Ukupan broj saradnika u oblasti obrzovanja, zapošljavanja, zdrastvene zaštite i socijalne zaštite. 47.

Saradnici

Projekat koji je realizovala njemačka organizacija HELP u okviru SOPEES projekta 2015-2017, završen je 15. oktobra 2022. godine. Kroz isti je bilo angažovano na 12. mjeseci 34 Saradnika/saradnice u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti socijalne zaštite, zdravstvene zaštite i zapošljavanja.

Organizacija HELP je iz svojih sredstava od 15. oktobra 2022. do 31.12.2022. godine finansirala 21-og saradnika/saradnicu (od ukupno 34) od onih koji su postizali najbolje rezultate dok je trajao projekat.

Ministarstvu ljudskih i manjinskih prava su Zakonom o budžetu za 2023. godinu bila odobrena sredstva da se navedeni saradnici (njih 21) angažuju još na godinu dana po Ugovoru o radu na određeno, kako bi se radilo na sistematizaciji radnih mjesta za one koje će pokazati najbolje rezultate. Kako je tokom 2023. godine došlo do smjene vlasti i nisu sistematizovana radna mjesta do kraja godine, Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava je ponovo od Ministarstva finansija zatražilo Zakonom o budžetu za 2024. godinu produžetak navedenog programa na još jednu godinu kako bi se isti finansirali od Ministarstva ljudskih i manjinskih prava.

MLJMP je zaključio Ugovore o radu počev od 01.01.2024. godine sa 21-im saradnikom i oni će se finansirati iz budžeta CG, koji će raditi na istim pozicijama na kojima su radili i do sada.

Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava je u saradnji sa Ministarstvom zdravlja (Domovima zdravlja), Ministarstvom rada i socijalnog staranja (Centrima za socijalni rad) i Zavodom za zapošljavanje Crne Gore (Biroima rada opština) sklopio Memorandum o zajedničkoj saradnji u cilju kako bi se određeni broj mjesta za saradnike sistematizovalo kod Ministarstava rada i socijalnog staranja, Ministarstva zdravlja i Zavoda za zapošljavanje.

Plaćeno stažiranje u Opštini Nikšić

Opština Nikšić je u IV kvartalu 2023. godine objavila Javni konkurs za plaćeno stažiranje od tri mjeseca za tri pripadnika/pripadnica iz romske i egipćanske populacije za rad u Lokalnoj samoupravi u Opštini Nikšić. Jedan od najboljih kandidata koji budu pokazao najbolje rezultate ostaće da radi u Opštini Nikšić. Opština Nikšić ima otvorenu kancelariju za pripadnike romske i egipćanske populacije gdje je zapošljeno jedno lice iz navedene zajednice.

Zavod za zapošljavanje Crne Gore

Na evidenciji Zavoda za zapošljavanje Crne Gore na dan 25.12.2023. godine nalazilo se 1170 (653 žene) pripadnika Roma i Egipćana. U periodu od 01.01.2023 – 25.12.2023. godine u evidenciju Zavoda prijavljeno je 77 pripadnika romske i egipćanske populacije (42 žene). Sva novoprijavljena lica informisana su o uslugama za tržište rada, mjerama aktivne politike zapošljavanja, pravima i obavezama za vrijeme nezaposlenosti.

Kvalifikaciona struktura nezaposlenih Roma i Egipćana:

- 1.097 lica ili 96,74% - I nivo kvalifikacije obrazovanja (601 žena ili 54,78%).
- 5 lica ili 0,44% - II nivo kvalifikacije obrazovanja (2 žene ili 40%).
- 21 lice ili 1,85% - III nivo kvalifikacije obrazovanja (9 žena ili 42,86%).
- 9 lica ili 0,79% - IV nivo kvalifikacije obrazovanja (6 žena ili 66,67%).
- 2 lica ili 0,17% - VII-1 nivo kvalifikacije obrazovanja (2 žene)

U Zavodu za zapošljavanje Crne Gore (u četiri biroa rada) u toku 2023. godine angažovano je 5 romskih medijatora u oblasti zapošljavanja i to dva u Birou rada Podgorica i po jedan u biroima rada Nikšić, Bar i Bijelo Polje. Medijatori se finansiraju od strane Ministarstva za ljudska i manjinska prava. Njihova glavna uloga je pomoć prilikom informisanja i motivisanja pripadnika nezaposlenih Roma i Egipćana. Osim navedenog, uključeni su i u obavljanje poslova u šalter salama i arhivama biroa rada, zatim u proces posredovanja prilikom uključivanja pripadnika Roma i Egipćana u mjere APZ i zapošljavanja. Treba naglasiti da su romski medijatori izuzetno motivisani da se, osim osposobljavanja na konkretnim poslovima u biroima rada, uključuju u sve raspoložive obuke koje organizuju brojne nevladine i ostale organizacije, a u cilju promocije prava Roma i Egipćana.

U izvještajnom periodu u mjere aktine politike zapošljavanja uključeno je 17 pripadnika Roma i Egipćana (11 žena), i to:

- Programi javnih radova - 12 lica (devet žena);
- Program »Osposobljavanje za rad kod poslodavca« - četiri lica (jedna žena);
- Program »Osposobljavanje za samostalan rad« - jedno lice ženskog pola.

Usluga posredovanja za nezaposlene pripadnike Roma i Egipćana se pružala u skladu sa iskazanim potrebama poslodavaca i rezultirala je zapošljavanjem 46 lica (27 žena) u izvještajnom periodu i to uglavnom na sezonskim poslovima.

Započela je izrada Nacionalnog programa za transformaciju neformalne zaposlenosti Roma i Egipćanau Crnoj Gori. /31.maja 2023.

Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava u saradnji sa nadležnim institucijama počela je izradu Nacionalnog programa za transformaciju neformalne zaposlenosti Roma i Egipćanau Crnoj Gori.

Cilj ovog programa je puna uključenost Roma/romkinja i Egipćana/egipćanki na formalno tržište rada Crne Gore na poslovima koji ispunjavaju standarde dostojanstvenog rada u skladu sa Ustavom garantovanim pravom na pravične i povoljne uslove rada.

Takođe za izradu ovog programa Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava je angažovalo je dvije ekspertkinje iz Centra za stručno obrazovanje, Ljiljanu Garić - Rukovoditeljku Odjeljenja za obrazovanje odraslih i cjeloživotno učenje i Gordanu Bošković – samostalnu savjetnicu u Odjeljenju za obrazovanje odraslih i cjeloživotno učenje.

Važno je napomenuti da će ovom Radnom grupom predsjedavati Nacionalni koordinator za praćenje sprovođenja Strategije socijalne inkluzije Roma i Egipćana, Sokolj Beganaj.

Pored gore navedenih u izradi ovog programa će učestvovati i predstavnici/predstavnice svih relevantnih institucija.

Prvi radni sastanak održan je 31.maja 2023. godine. u prostorijama Ministarstva ljudskih manjinskih prava.

[Za punu uključenost Roma/romkinja i Egipćana/egipćanki na formalno tržište rada Crne Gore \(www.gov.me\)](http://www.gov.me)

Program o sakupljačima sekundarnih sirovina.

Po pitanju sakupljača sekundarnih sirovina u Crnoj Gori NVO Mladi Romi zajedno sa Centrom za stručno obrazovanje su pokrenuli izradu programa obrazovanja za ključne vještine za sakupljače sekundarnih sirovina. Navedena aktivnost se sprovodi u kontinuitetu i očekuje se u prvoj polovini 2024. godine da bude finalizovan.

Stanovanje

Riversajd Berane - izgradnja novih stambenih jedinica i premeštanje romskog naselja „Riversajd“ na drugu lokaciju

Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava u saradnji sa Ministarstvom rada i socijalnog staranja, Opštinom Berane, Ministarstvom finansija i NVO Udruženje za podršku Romima i Egipćana obezbjedila su sredstva u cilju izgradnje novih stambenih jedinica i premeštanje romskog naselja „Riversajd“ na drugu lokaciju. Vlada Crne Gore će izdvojiti 800.000,00 eura iz tekućih budžetskih rezervi za ovu namjenu, odnosno 400.000,00 eura Vlada će obezbjediti iz tekuće budžetske rezerve dok će drugih 400.000,00 eura Opština Berane obezbjediti iz Egalizacionog fonda na koje opštine imaju pravo čiji je stepen razvijenosti ispod 100% prosječne vrijednosti indeksa razvijenosti.

Ovim projektom rješice se stambeno pitanje za 50 porodica, odnosno 300 pripadnika romske i egipćanske populacije.

U toku izbor parcele gdje će se izgraditi navedeni objekat.

<https://www.gov.me/clanak/nacionalni-koordinator-za-rome-u-sluzbenoj-posjeti-opstini-berane>

Opština Berane će zbog ugroženosti mještana naselja Riversajd da opredijeli lokaciju za izgradnju novih stambenih jedinica, s obzirom da su od Ministarstva finansija opredijeljena početna sredstva u iznosu od 400 000 eura.

Izrada stambene politike za period 2022-2030

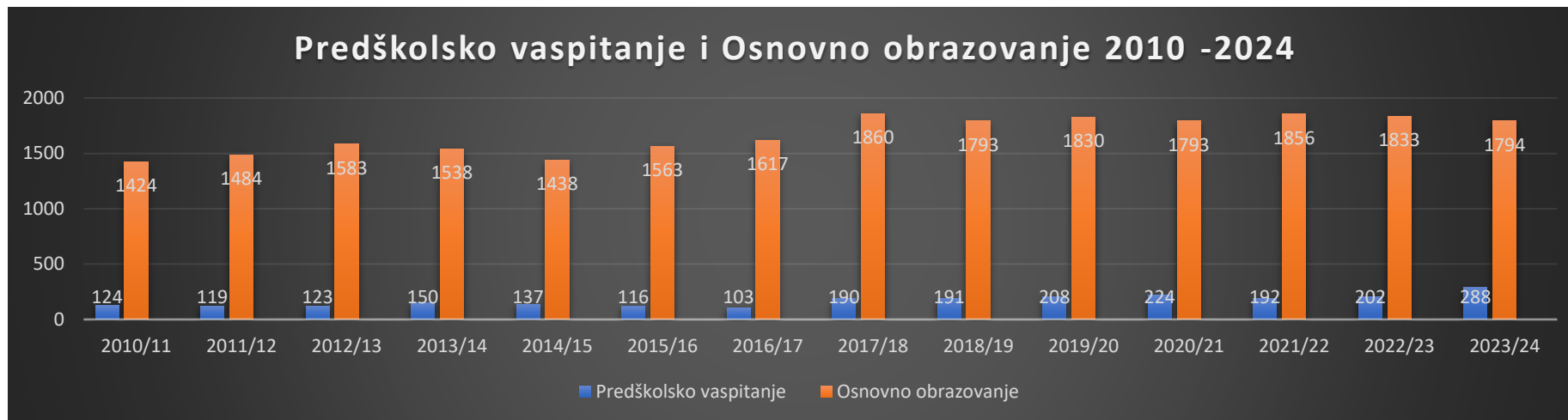
Stambena Politika Crne Gore i dalje je u izradi. Da bi Stambena Politika Crne Gore bila što bolje odrađena čekaju se podaci koji se dobijaju iz popisa stanovništva. Izrada Zakona o stambenoj podršci (Zakon o socijalnom stanovanju) je u izradi. Čeka se izrada Stambene Politike Crne Gore radi preuzimanja smjernica za izradu predmetnog zakona.

Izrada Zakona o legalizaciji bespravnih objekata, Nacrt zakona je završen, završena je i javna rasprava ali se zbog promjene Vlade Crne Gore čekaju nove smjernice.

Podrška građanima romske i egipćanske populacije u procesu legalizacije objekata koji nemaju smetnju za legalizaciju

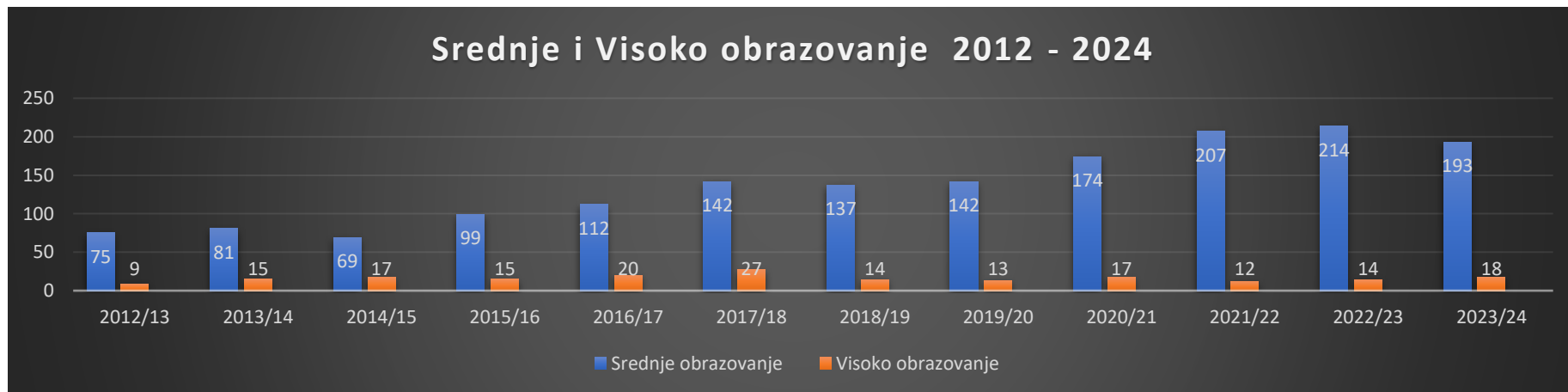
Formirana komisija za odabir porodica koje će dobiti podršku za legalizaciju objekata. Pripremljen javni poziv za odabir 18 porodica i dalje je u procesu legalizacije.

Obrazovanje

Proces Predškolskog vaspitanja i Osnovnog obrazovanja Roma i Egipćana u Crnoj Gori po godinama

Proces Srednjeg i Visokog obrazovanja Roma i Egipćana u Crnoj Gori po godinama

Statistički podaci koji se odnose za RE predškolce, osnovce, srednjoškolce i studente za školsku 2023/2024. godinu.

- U predškolskom vaspitanju školske 2023/2024. godine, upisano je 288.
- U osnovnim školama školske 2023/2024. godine, od I do IX razreda upisano 1794 RE osnovaca.
- U srednjim školama tokom školske 2023/2024. godine, imamo 193 srednjoškolaca RE zajednice (m 85 – ž 64)
- Što se tiče studenata/studentkinja RE populacije, prema konkursu za dodjelu stipendija, akademske 2023/2024. godine, imamo 18 studenata RE populacije.

Podaci o RE učenicima za školsku 2022/23. godinu

	Na početku školske godine			Na kraju školske godine			Završili razred		
	M	Ž	Broj učenika	M	Ž	Broj učenika	M	Ž	Broj učenika
Osnovno	949	883	1833	927	864	1791	784	764	1548
Srednje	122	92	214	84	77	161	82	75	157
UKUPNO	1163	1085	2248	1011	941	1952	866	839	1705
	Na početku školske godine			Na kraju školske godine			Završili razred		
	M	Ž	Broj učenika	M	Ž	Broj učenika	M	Ž	Broj učenika
IX	62	60	122	62	60	122	55	53	108
III (završni)	14	12	26	14	12	26	13	12	25
IV	4	3	7	4	3	7	4	2	6
UKUPNO	80	75	155	80	75	155	72	67	139

Obrazovanje Roma i Egipćana

Promocija - Ministarstvo prosvjete i ove godine, u saradnji sa Ministarstvom ljudskih i manjinskih prava, Zavodom za školstvo, Nacionalnim romskim savjetom i nevladinim organizacijama koje se bave pitanjima pripadnika romske i egipćanske zajednice, od 20. do 27. marta promovisalo je upis u predškolsko vaspitanje i obrazovanje, prvi razred osnovne škole i srednje škole u Podgorici, Nikšiću, Beranama i Tivtu. Ove četiri opštine posjetio je tim sastavljen od predstavnika navedenih institucija i nevladinih organizacija koji su razgovarali s roditeljima i djecom doraslom za upis u predškolsko vaspitanje i u prvi razred osnovne škole, sa ciljem da im se ukaže na obavezu i značaj osnovnog obrazovanja. Oni su takođe, razgovarali i sa učenicima devetog razreda osnovne škole kako bi ih podstakli na upis u srednje škole. Ideja kampanje je podizanje svijesti roditelja o važnosti njihove podrške djeci na putu obrazovanja, Zajednička poruka svih koji su se obratili bila je da je škola najbolji put uspjeha svakog pojedinca, porodice i zajednice.

Dodijeljeni su flajeri na crnogorskom, romskom i albanskom jeziku u cilju informisanja roditelja o mogućnostima upisa RE djece u predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje ove školske godine.

Naglašeno je da, ukoliko roditelji nemaju mogućnosti da upišu djecu elektronskim putem, mogu da se obrate obrazovnoj ustanovi, koja će pružiti pomoć pri upisu, a takođe i Saradnici u socijalnoj inkluziji.

Prevoz - Obezbijeđen je besplatan prevoz za 600 učenika/ca osnovnih škola RE populacije u Podgorici, Nikšiću, Beranama i na Cetinju.

Saradnici (medijatori) - Nastavilo se sa angažovanjem saradnika/ca (medijatori) u socijalnoj inkluziji RE u obrazovanju, shodno normativu. Ova praksa se pokazala kao izuzetno korisna za obuhvat djece RE populacije sistemom obrazovanja, kao i za smanjenje drop-outa.

Angažovano 26 saradnika (medijatora) u osnovnim školama: u Podgorici, Nikišiću, Baru, Beranama, Ulcinju, Herceg Novom i Tivtu.

Stipendije - U skladu s mjerom broj 5.8 i mjerom 5.11 iz Akcionog plana za sprovođenje Strategije socijalne inkluzije Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2021-2025, Ministarstvo prosvjete, je raspisalo konkurs za školsku i akdemsku 2023/2024. godinu za dodijelu stipendija srednjoškolcima/kama, studentima/kinjama Romske i Egipćanske zajednice. Konkurs je objavljen 1. oktobra i trajao do 31. oktobra 2023. godine.

Studentski domovi – Dom u okviru svojih smještajnih kapaciteta namjenski opredjeljuje do 5% kapaciteta za smještaj studenata sa invaliditetom, studenata RE populacije i korisnicima materijalnog obezbjeđenja.

Ostale aktivnosti

Obilježavanje dana Roma - U okviru obilježavanja 8. aprila, Svjetskog dana Roma, organizovane su radionice na temu osjetljivosti žena i djevojčica na trgovinu ljudima u osnovnim školama u Baru, Beranama, Podgorici, Nikišiću, Herceg Novom i Tivtu. Prema povratnim informacijama, realizovano je 45 radionica, predstava, debata, likovne i literarne aktivnosti, kao i ostale aktivnosti koje se odnose na obilježavanje 8. aprila, kao i opšte o ljudskim pravima.

Obrisici stepen diskriminacije u Crnoj Gori 2022. godine. CEDEM 2022. Finansirano od strane Evropske unije i Savjeta evrope.

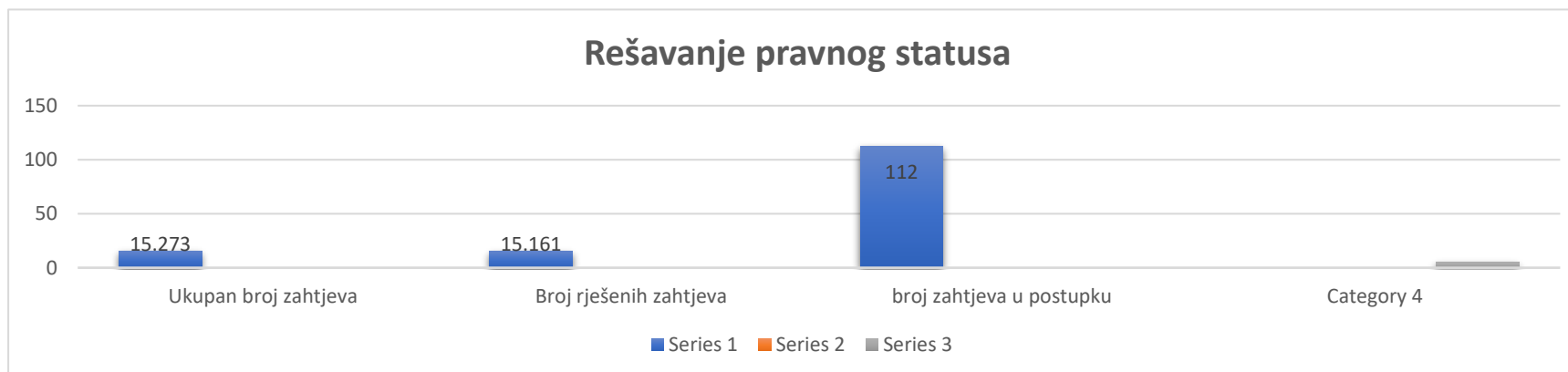
- Po svim istraživanjima više od 95% pripadnika romske i egipćanske populacije ima regulisano zdravstveno osiguranje.
- Izmjenjene akte o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Saradnika u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti zdravstva) jedno mjesto u DZ Nikšić, i jedno mjesto u DZ Bijelo Polje i DZ Ulcinj). JZU Dom zdravlja Bijelo Polje izvršio je izmjenju akta o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, kojim je predvidjeno radno mjesto Medijator/ Saradnik.
- Organizovanje vakcinacije djece romske i egipćanske populacije sprovodi se u više domova zdravlja na teritoriji Crne Gore.

- Škole za trudnice i škole roditeljstva koje se organizuju u domovima zdravlja, namijenjene su cjelokupnoj populaciji, uključujući i pripadnice romske i egipćanske zajednice.

Lična dokumentacija

U periodu od 07.11.2009. godine (datum stupanja na snagu Zakona o dopunama Zakona o strancima), zaključno sa 30.12.2023. godine, raseljena lica i interno raseljena lica su podnijela ukupno 15.273 zahtjeva za odobravanje stalnog nastanjenja i privremenog boravka do tri godine. Od ovog broja riješeno je 15.161 zahtjeva, dok je po 112 zahtjeva postupak u toku.

Od 15.161 riješenih predmeta, za 12.413 lica zahtjev je usvojen i odobren je stalni boravak ili privremeni boravak do tri godine, 297 zahtjeva je odbijeno, dok je 2.451 predmeta odbačeno/obustavljeno (u pitanju su dupli ili nepotpuni zahtjevi). Razvrstano po kategorijama ova statistika izgleda na sljedeći način:

INTERNO RASELJENA LICA

U izvještajnom periodu interno raseljena lica su podnijela ukupno 8585 zahtjeva za odobravanje stalnog nastanjenja. Od ovog broja riješeno je 8550 zahtjeva, dok je po 35 zahtjeva postupak u toku. Od 8550 riješenih predmeta, za 7369 lica zahtjev je usvojen i odobren im je stalni boravak, 252 zahtjeva je odbijeno, dok je 929 predmeta odbačeno/obustavljeno (u pitanju su dupli ili nepotpuni zahtjevi).

RASELJENA LICA

U izvještajnom periodu raseljena lica su podnijela ukupno 4737 zahtjeva za odobravanje stalnog nastanjenja. Od ovog broja, riješeno je 4736 zahtjeva, dok je po 1 zahtjevu postupak u toku. Od 4736 riješenih predmeta, za 4352 lica zahtjev je usvojen i odobren im je stalni boravak, 24 zahtjeva je odbijeno, dok je 360 predmeta odbačeno/obustavljeno (u pitanju su dupli ili nepotpuni zahtjevi).

PRIVREMENI BORAVAK DO TRI GODINE - INTERNO RASELJENA LICA

U izvještajnom periodu interno raseljena lica su podnijela ukupno 1.543 zahtjeva za odobravanje privremenog boravka do tri godine. Od ovog broja, riješeno je 1.479 zahtjeva, dok je po 64 zahtjeva postupak u toku. Od 1.479 riješenih predmeta, za 445 lica zahtjev je usvojen i odobren im je privremeni boravak, 17 zahtjeva su odbijena, dok je 1017 predmeta odbačeno/obustavljeno (u pitanju su dupli ili nepotpuni zahtjevi).

PRIVREMENI BORAVAK DO TRI GODINE - RASELJENA LICA

U izvještajnom periodu raseljena lica su podnijela ukupno 320 zahtjeva za odobravanje privremenog boravka do tri godine. Od ovog broja, riješeno je 315 zahtjeva, dok je po 5 zahtjeva postupak u toku. Od 315 riješenih predmeta, za 171 lice zahtjev je usvojen i odobren im je stalni boravak, 3 zahtjeva je odbijeno, dok je 141 predmeta odbačeno/obustavljeno (u pitanju su dupli ili nepotpuni zahtjevi).

ČLAN 220 NOVOG ZAKONA O STRANCIMA

Shodno članu 220 novog Zakona o strancima raseljena lica i interno raseljena lica su podnijela ukupno 88 zahtjeva za odobravanje stalnog nastanjenja. Od ovog broja riješeno je 81 dok je po 7 zahtjeva postupak u toku. Od 81 riješenih predmeta, za 76 lica zahtjev je usvojen i odobren im je stalni boravak, 1 zahtjev je odbijen, dok je 4 predmeta odbačeno (u pitanju su dupli ili nepotpuni zahtjevi).

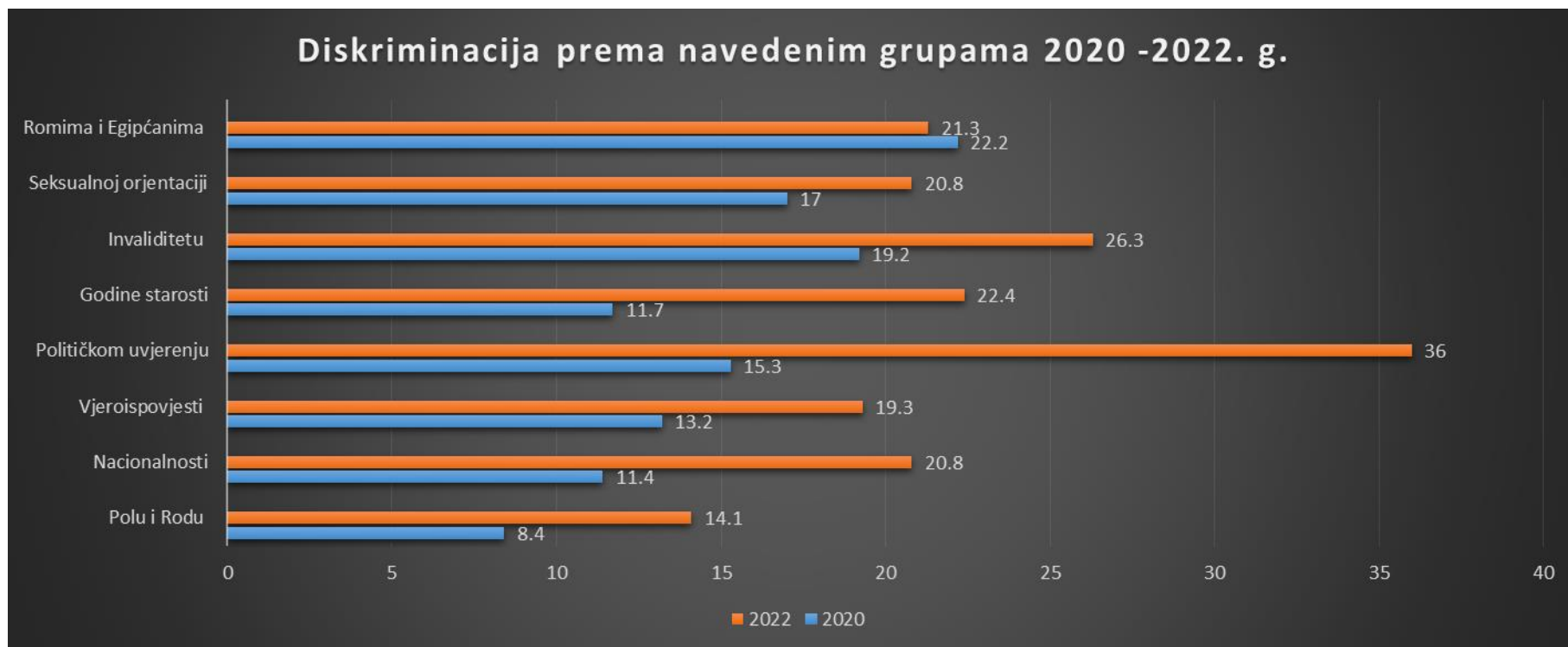
Borba protiv diskriminacije

Stepen diskriminacije prema Romima i Egipćanima je i dalje visok u Crnoj Gori /05. 05. 2023. godine

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore (Ombudsman) predstavio je svoj Izvještaj o položaju Roma i Egipćana u Crnoj Gori, na konferenciji koju su podržali Evropska unija i Savjet Evrope, a koja je održana danas u Podgorici. Izvještaj ima za cilj podizanje svijesti opšte i stručne javnosti o stanju prava i sloboda Roma i Egipćana, kao i preduzimanje mjera i aktivnosti na poboljšanju položaja i stvaranju uslova za ravnopravan položaj u društvu.

„Položaj Roma i Egipćana je i dalje nepovoljan u svim ključnim aspektima života, od socio-ekonomskog do obrazovanja i političke participacije. Pripadnici romske i egipćanske populacije su i dalje izolovani od ostatka stanovništva i uglavnom žive u naseljima koja su odvojena od naselja sa neromskim stanovništvom, pa usljed takve fizičke odvojenosti raste i svaki vid socijalne distance i isključivanja“.

<https://www.gov.me/clanak/stepen-diskriminacije-prema-romima-i-egipcanima-je-i-dalje-visok-u-crnoj-gori>

Obrisci stepen diskriminacije u Crnoj Gori 2022. godine. CEDEM 2022. Finansirano od strane Evropske unije i Savjeta evrope.

Obilježen 2. Avgust - Međunarodni dan sjećanja na romske žrtve Holocausta

Posjeta Memorijalnom centru Auschwitz-Birkenau u Poljskoj koje je organizovalo Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava u saradnji sa NVO „Koračajte sa nama – phiren amenca“ za 10 studenata iz Crne Gore u periodu od 28.jula do 04.avgusta 2023. godine, važan je čin za sve ljude, a ne samo za potomke žrtava.

Početak avgusta 1944. u logoru B II bilo je 4.300 Sinta i Roma. Najviše je bilo žena, djece, staraca i bolesnika. Svi su ubijeni u gasnim komorama u noći 2. avgusta. Bio je to posljednji čin planske akcije

istrebljenja ljudi, zatočenih u takozvanom "ciganskom logoru". Dva i po mjeseca ranije, 16. maja 1944., hiljade Sinta i Roma zabarikadiralo se u logoru i tako spriječilo da toga dana bude izveden plan SS-a. Kasnije su svi ljudi, koji su se još mogli oduprijeti, odvedeni u druge logore kako bi se konačno mogli poubijati oni koje su ostali u Auschwitzu. Ukupno 500.000 Roma i Sinta postalo je žrtvama nacionalsocijalističkog rasnog fanatizma. Sinti i Romi ovaj genocid nazivaju "Porajmos", što na romskom znači nešto poput "proždiranja" ili "uništenja". Evropski parlament je 2015. godine 2. avgust proglasio Evropskim danom sjećanja na ubijene Rome i Sinte.

„Kako se nebi zaboravili takvi zločini i izgradila svijest o tome u današnjem vremenu, posebno je važno da mladi posjećuju ovaj Memorijalni centar – čak i ako to iskustvo može biti prilično bolno“. To je iskustvo koje bi svako trebao doživjeti: "Posjeta Auschwitzu mijenja način na koji gledate na čovječanstvo. Stvara svijest o tome na šta su sve ljudi spremni, koliko zli mogu biti i kako se sve to lako može dogoditi."

Nacionalni koordinator za Rome zajedno sa NVO „Koračajte sa nama - phiren amenca“ i grupom studenata iz Crne Gore položili su vjenac na Birkenau Memorijalnom centru svim palim žrtvama koje su stradale u ozloglašenom koncentracionom logoru Auschwitz-Birkenau.

<https://www.gov.me/clanak/obiljezavanje-2-avgusta-medunarodnog-dana-sjecanja-na-romske-zrtve-holocausta>

U Podgorici organizovana Izložba o Holokaustu Roma, u Paviljonu ULUCG. /04.10.2023.

Holokaust. Riječ koja izaziva jezu, mučninu, tugu, žal i prazninu. A “Zaboravljeni Holokaust” označava poražavajuću činjenicu da je genocid nad Romima i Sintima tokom Drugog svjetskog rata sve do sedamdesetih godina 20. vijeka bio izostavljen iz istorijskih knjiga.

Na Holokaust Roma, žrtve i preživjele, ali i na njihov život, kulturu i drugačiju svakodnevicu od one kakva se obično zamišlja, podsjeća izložba o Holokaustu Roma “Rasna dijagnoza: Ciganin – genocid nad Sintima i Romima i duga borba za priznanje” koja je 04. 10.2023.godine otvorena u Podgorici, u Umjetničkom paviljonu Udruženja likovnih umjetnika Crne Gore.

Prije nego što je izložba zvanično otvorena, publika je imala priliku da vidi kratki, ali izuzetno efektan performans koji su izveli mladi članovi nevladine organizacije (NVO) Romska organizacija mladih “Koračajte sa nama – Phiren Amenca”.

Ispred ambasade Njemačke u Crnoj Gori prisutnima se obratio Ralf Reuš koji je naglasio da je projekat podržalo Savezno ministarstvo vanjskih poslova u Berlinu. On je kazao da ga raduje to što je izložba, nakon Beograda, Skoplja i Prištine, sada prikazana i u Podgorici.

Ambasadorka Evropske unije (EU) u Crnoj Gori Oana Kristina Popa, pozdravila je prisutne u ime Delegacije EU u Crnoj Gori i zahvalila organizatorima na pozivu, ali i realizaciji ove jedinstvene izložbe, prve takve vrste u Crnoj Gori.

“Ova zbirka predmeta i fotografija je, nažalost, dirljiv podsjetnik na 500 hiljada evropskih Roma koji su stradali u Evropi okupiranoj od strane nacista tokom Drugog svjetskog rata. Ova zapanjujuća brojka činila je najmanje četvrtinu ukupne romske populacije u to vrijeme. Ono što je upečatljivo jeste da je genocid nad Romima, koji se naziva i ‘zaboravljeni holokaust’, bio izostavljen iz istorijskih knjiga Drugog svjetskog rata dugi niz godina nakon njegovog završetka”, podsjetila je ona.

Ministar ljudskih i manjinskih prava u Vladi Crne Gore Fatmir Đeka ukazao je na značaj organizacije ovakvih događaja.

“Tu su potresne priče i potresne fotografije ljudi koji su bili žrtve u koncentracionim logorima, a koje su prolazili samo zato što je neko bio Rom, Jevrej ili neke druge nacije... Ova izložba predstavlja sjećanje na romske žrtve tokom Holokausta, a sve u cilju da se nikada ovakve stvari više ne ponove i da se više nikada ne diskriminiše nijedan narod, bez obzira na jezik, naciju, kulturu ili nešto slično”, poručio je Đeka.

A da je ovaj događaj istorijskog karaktera, kazao je izvršni direktor NVO “Koračajte sa nama – Phiren Amenca” Elvis Beriša, jer je u pitanju prva izložba o Holokaustu Roma u Crnoj Gori nakon 82 godine od završetka Drugog svjetskog rata.

“Ovo je trenutak koji nas podsjeća na važnost pamćenja, na obavezu da svijetu prenesemo istinu i da se suočimo s mračnim poglavljima naše prošlosti. Sjećanje na Holokaust Roma nije samo pitanje istorije, već i duboke ljudske empatije i solidarnosti. Kroz ovu izložbu, pozivamo vas da se dublje povežete sa sudbinom Roma tokom tog vremena. Danas, dok otvaramo ovu izložbu, obavezujemo se da nećemo zaboraviti. Ova izložba nije samo podsjetnik na strahote prošlog vijeka, već je i poziv na akciju. Pozivamo vas da se pridružite u borbi protiv predrasuda, diskriminacije i netolerancije. Da zajedno radimo na stvaranju svijeta u kojem se nikome neće dogoditi ono što se dogodilo Romima tokom Holokausta”, rekao je Beriša.

Događaj je realizovan u saradnji sa Dokumentacionim centrom Roma i Sinta i Centrom za Sinte i Rome, a pod pokroviteljstvom Ministarstva vanjskih poslova SR Njemačke. Izložbu je u tehničkom smislu podržalo i Crnogorsko narodno pozorište.

<https://romanet.me/vijesti/lice-i-istorija-progona-roma-u-doba-nacizma/>

Održan drugi samit Zapadnog Balkana protiv rasne diskriminacije u Prištini /03.11.2023.

U neprekidnoj borbi protiv rasne diskriminacije prema zajednicama Roma, Aškalija i Egipćana, Kosovo je stvorilo tradiciju u organizovanju Samita Zapadnog Balkana protiv rasne diskriminacije, koji je postao važan godišnji događaj koji okuplja ključne aktere i zainteresovane strane iz čitavog regiona, u cilju razmjene pozitivnih primjera i prakse kao i implementacije strategije u rješavanju borbe protiv rasne diskriminacije, poručeno je sa samita zapadnog balkana protiv rasne diskriminacije, koji je organizovan u Republici Kosovo.

Moto ovogodišnjeg Samita glasio je „Jedinstvo u različitosti“ koji je bio usredsređen na izazove, a posebno na uspješne priče i dobre primjene prakse institucija i same zajednice.

Kao pozitivan primjer Zapadnog Balkana je bila prezentacija Načelnika Odjeljenja za unapređenje i zaštitu prava Roma i Egipćana, Sokolja Beganaj iz Crne Gore koji je prezentovao „Program borbe protiv Anticiganizma i svakog oblika diskriminacije prema Romima“ i najnoviji video spot „Pravo na zapošljavanje je pravo svih nas“ koju je uradila NVO „Centar za romske inicijative“ uz podršku Ministarstva ljudskih i manjinskih prava.

Ciljevi Samita su:

- Podizanje svijesti o negativnim dejstvima rasne diskriminacije i njenom uticaju na društvo;
- Identifikovanje i rješavanje glavnih uzoka rasne diskriminacije;
- Rasprava o djelotvornim strategijama za borbu protiv rasne diskriminacije;
- Obezbeđivanje prostora za razmjenu najboljih praksi i iskustva;
- Stvaranje platforme za dijalog i saradnju između učesnika;
- Jačanje mreže pojedinaca i organizacija angažovanih u sprečavanju i/ili rješavanju rasne diskriminacije.

Samit je održan 1 i 2 novembra 2023. godine u Prištini na Kosovu. Pored predstavnika Crne Gore, na Samitu su učestvovali i predstavnici Sjeverne Republike Makedonije i Albanije.

<https://www.gov.me/clanak/odrzan-drugi-samit-zapadnog-balkana-protiv-rasne-diskriminacije-u-pristini>

Završena je izrada akreditovanog programa „Borba protiv anticiganizma i svakog oblika diskriminacije prema Romima“

U cilju zaštite romske i egipćanske populacije u Crnoj Gori od rasizma, anticiganizma i svih oblika diskriminacije, Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava u saradnji sa Centrom za stručno obrazovanje i Civilnim sektorom završila izradu akreditovanog programa za „Borbu protiv anticiganizma i svakog oblika diskriminacije prema Romima“ koji će se koristiti za rad sa državnim službenicima javnih ustanova, prosvetnim radnicima i mladima.

Osigurati podršku i osnaživanje Nacionalnih kontakt osoba za Rome

Vlada Crne Gore na 54 sjednici donjela Odluku o obrazovanju Koordinacionog tjela za praćenje sprovođenja Deklaracije partnera Zapadnog Balkana o integraciji Roma/kinja u sklopu procesa proširenja Evropske unije./ 26.05.2023.

Vlada Crne Gore donjela Odluku o obrazovanju Koordinacionog tjela za praćenje sprovođenja Deklaracije partnera Zapadnog Balkana o integraciji Roma/kinja u sklopu procesa proširenja Evropske unije.

Zadaci Koordinacionog tjela su da prati i razmatra sprovođenje Deklaracije i predlaže mjere i aktivnosti na svim nivoima obrazovanja, u oblasti stanovanja, zdravlja, zapošljavanja, rješavanja pravnog statusa, kao i

zaštite od diskriminacije. Koordinaciono tijelo broji sedam članova, na čelu sa predsjednikom mr Sokoljom Beganaj Nacionalnim koordinatorom za praćenje sprovođenja „Strategije socijalne inkluzije Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2021-2025.“

<https://www.gov.me/clanak/saopstenje-sa-54-sjednice-vlade-crne-gore>

Održano prvo zasijedanje Romskog parlamenta /06.04. 2023.godine

U Skupštini Crne Gore je u susret 8. aprilu – Međunarodnom danu Roma, održano prvo zasijedanje Romskog parlamenta, čime se htjelo naglasiti da je to događaj kojim se želi skrenuti posebna pažnja na prava romske zajednice i probleme sa kojima se njeni pripadnici svakodnevno susrijeću.

“Kada je riječ o integraciji Roma u crnogorsko društvo, posebna pažnja je usmjerena na šest ključnih oblasti: obrazovanje, zdravstvenu zaštitu, zapošljavanje, pravni status, socijalni status i porodičnu zaštitu, kulturu, identitet i informisanje, u kojima je ostvaren značajan napredak, međutim uprkos mjerama i aktivnostima preduzetim na unaprjeđenju položaja romske i egipćanske populacije koje su dale značajne rezultate, istraživanja javnog mnjenja o percepciji diskriminacije pokazuju da su Romi u vrhu liste najdiskriminisanijih grupa u crnogorskom društvu. Nizak nivo ekonomske aktivnosti, visoka stopa nezaposlenosti, te gotovo potpuna isključenost iz organa javne vlasti karakteristike su života Roma i Egipćana, što je uslovljeno niskom stopom opšteg i stručnog obrazovanja.

<https://www.skupstina.me/me/clanci/odrzano-prvo-zasijedanje-romskog-parlamenta#>

Javno budžetiranje za integraciju Roma pvečati budžet na centralnom i lokalnom nivou.

Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava finansirani projekti u cilju unapređenja položaja Roma i Egipćana u Crnoj Gori.

Godina	Ukupan broj podržanih projekata	Ukupan iznos	Ukupan broj podržanih projekata	Ukupan iznos za Rome i Egipćane
2018.	97 projekata	755.293,00€	6 projekata	56.758,00€ (8%),
2019.	189 projekata	984.847,81€	15 projekata	112.343,06€ (11,40%)
2020.	196 projekata	1.128.315,60€.	17 projekata	110.700,00€ (10%).
2021.	185 projekata	1.066,000,00€.	13 projekata	93.200,00€ (9%).
2022.	195 projekata	1.049,723,00 €.	10 projekata	48.973,00€ (5%).
2023	209 projekata	1.409.880,00 €	17 projekata	108.975,00 € (8%).

Ukupan iznos podržan od Fonda za manjine 2018 - 2023 – 530.947.06 eura.

Odlukom o raspodjeli sredstava radi podrške aktivnostima značajnim za očuvanje i razvoj nacionalnih, odnosno etničkih posebnosti manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica i njihovih pripadnika u oblasti nacionalnog, kulturnog, jezičkog i vjerskog identiteta, donesenom 18.12.2023. godine, podržano je ukupno 209 projekata sa iznosom od 1.409.880,00€. Ovom raspodjelom obuhvaćeno je 17 projekata koji se odnose na romsku i egipćansku nacionalnu zajednicu (8%), sa ukupnim iznosom od 108.975,00€ (8%)¹.

Po opštinama: Podgorica 10, Nikšić 2, Tuzi 1, Bar 1, Rožaje 1, Pljevlja 1, Bijelo Polje 1. Podnosioci projekata: 4 pravna i 13 fizičkih lica. Pravnim licima dodijeljeno je 37.600,00€, a fizičkim 71.375,00€. Rodna zastupljenost nosilaca projekata: 11 koordinatora projekata i 6 koordinatorke.

¹ Nije uračunat projekat „Upoznaj samog sebe“ Agima Gasija i iznos od 2.300,00€, jer je aplikant odustao od realizacije projekta i nije potpisao ugovor sa Fondom

Po formalno pravnom osnovu Komisija za vrednovanje je odbila 7 projekata (podnosioci projekata: 1 pravno i 6 fizičkih lica), a zbog nedovoljnog broja dodijeljenih bodova odbila je 12 projekata (2 pravna i 10 fizičkih lica).

Lista podržanih projekata od strane Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava u 2023. godini sa planiranim aktivnostima:

Podnosilac projekta	Naziv projekta	Dodijeljeni iznos u €	Projektom predviđene aktivnosti
Anes Ličina	Edukativne i primijenjene tehnike, kao preduslov integracija manjina, s fokusom na Rome i Egipćane	7.650,00	Edukativne aktivnosti (pravne, jezičke, medijske), mentorska podrška za pisanje molbi, žalbi, CV i projekata za ljudska i manjinska prava i aplikacije vezane za Rome i Egipćane.
Anes Kalač	Romska populacija - ljudi sa kojima živimo	7.225,00	Izrada edukativne brošure, u tiražu od 640 primjeraka, sa obradom tema: „Istorijski prikaz strukture stanovništva Roma kroz istoriju“, „Razvoj romske umjetnosti, afirmacija stvaralaštva“, „Potreba romskog naroda za obrazovanjem i digitalnim medijima – moderna sredstva informisanja“
Irfan Metjajić	Škola ljudskih prava	6.800,00	Osam radionica za 15 djece iz romske zajednice, iz oblasti obrazovanja, socijalne zaštite, ranih dječjih ugovorenih brakova, zapošljavanja.
Behija Ramović	Osnažena Romkinja	3.825,00	Anketno ispitivanje 50 Roma i 50 Romkinja na temu „Položaj Romkinja u odnosu na Rome“ i štampanje brošure, 3 radionice: „Romska zajednica i patrijarhat“, „Informisanje o ljudskim pravima“, „Nasilje u porodici“
Marija Bajčetić	Obrazovanje je ključ	6.120,00	Web portal sa tekstovima i literaturom značajnom za mlađu romsku populaciju.

Igor Sejdović	Virtuelna izložba: Romi u fokusu	3.700,00	Virtuelna izložba fotografija (odabranih od strane stručnjaka i fotografa), sa opisom koji bi detaljno objasnio kontekst, priču i značaj te fotografije za romsku kulturu, sa interaktivnim elementima poput virtuelnih tura, video zapisa i intervjua sa romskim umetnicima, muzičarima i drugim kulturnim djelatnicima.
Zana Sejdović	Život Roma u Crnoj Gori	4.200,00	Izrada foto knjige, u tiražu od 100 primjeraka, koja će sadržavati fotografije na temu života Roma. Fotografije će se prikupljati po osnovu objavljenog konkursa.
Bekim Halili	Ljepota Roma/kinja	5.750,00	Tri nastupa Folklornog ansambla „Ljepota Roma“, jedan u Tuzima i dva u Podgorici.
Alem Šaljaj	Upoznaj Rome/kinje kroz Podcast	3.825,00	Tri podcasta sa šest gostiju (na romskom ili crnogorskom jeziku u zavisnosti od gosta). Gosti bi uglavnom bili pozitivni primjeri Roma/kinja iz Crne Gore. Razgovori uključuju teme poput obrazovanja, kulture, prava i aktivizma.
Sandro Avdula	Značaj Romskog jezika u Osnovnom obrazovanju	3.500,00	Anketiranje 100 djece od 5. do 9. razreda osnovne škole, štampanje brošure u tiražu od 80 primjeraka.
Zorica Ignjatović	Romi i kulturna dobra kao pretpostavka dobre saradnje i razumijevanja	7.565,00	Izrada portala sa mapiranim ključnim problemima Roma, prikazom kulturne baštine Roma i dokumentarnim emisijama o slavnim Romima.
Đorđije Zuković	Romska etnička zajednica u Crnoj Gori – istorija, položaj i inkluzija	8.415,00	Priprema publikacije (istraživački rad) čiji će predmet biti analiza posebnosti romske etničke zajednice u Crnoj Gori i štampanje u tiražu od 300 primjeraka.

Katarina Živaljević	Obrazovanjem do lakše integracije Roma i Egipćana u Podgorici	2.800,00	12 radionica za učenje engleskog jezika, za djecu iz RE populacije osnovnoškolskog uzrasta.
NVO „Mladi Romi Podgorice” (ovlašćeno lice Arif Šaljaj)	Omladinski Centar Roma/kinja i Egipćana/ki	16.150,00	20 interaktivnih radionica na temu obrazovanja, zapošljavanja, ranih dječjih ugovorenih brakova, prosjačenja, socijalne zaštite, motivisanja mladih za nastavak obrazovanja.
NVU „Integracija Roma” (ovlašćeno lice Hanka Tuša)	„Phralipe” almanah na romskom jeziku	14.450,00	Izdanje prvog broja romskog almanaha na minimum 24 stranice, u tiražu od 1000 primjeraka.
NVO „Alfa centar” (ovlašćeno lice Miloš Perović)	Različiti, ali jednaki	4.000,00	Likovna radionica na temu „Različiti ali jednaki“ sa 30 učenika iz romske populacije iz Nikšića, 15 zajednički urađenih crteža uz mentorstvo likovnih umjetnika, digitalizovano 15 dječjih crteža od strane grafičkih dizajnera i umjetnika, organizovanje izložbe radova učenika i ilustracija umjetnika u foajeu Nikšićkog pozorišta, izrađena publikacija sa tim radovima u tiražu od 100 primjeraka.
Centar za bezbjednosna, sociološka i kriminološka istraživanja Crne Gore „Defendologija” (ovlašćeno lice Slavko Milić)	Njeguemo kulturu Roma i Egipćana!	3.000,00	Organizovanje tromjesečne školice pjesništva (12 radionica) za 8 djece iz romske populacije, publikovana zbirka poezije (u tiražu od 20 ak primjeraka), organizovanje tromjesečne školice slikarstva (12 radionica) za 8 djece iz romske populacije, održana izložba/pjesničko veče.
Agim Gas	Upoznaj samog sebe	2.300,00	Svojevoljno je odustao od realizacije projekta, nije potpisao ugovor sa Fondom.

MINISTARSTVO LJUDSKIH I MANJINSKIH PRAVA

Odluka o raspodjeli sredstava za finansiranje projekata NVO - Oblast zaštita prava RE

Na osnovu člana 32ž Zakona o nevladinim organizacijama ("Službeni list CG", br.039/11 I 037/17) i Uredbe o finansiranju projekata i programa nevladinih organizacija u oblastima od javnog interesa ("Službeni list Crne Gore", br. 013/18), a u vezi sa Javnim konkursom broj 01-056/23-624/6 od 27. juna 2023. godine pod nazivom „Stvarajmo uslove za punu inkluziju Roma i Egipćana u crnogorskom društvu“ u 2023. godini, Komisija za raspodjelu sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija u oblasti zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava, zaštita prava Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki u 2023. godini, Ministarstva ljudskih i manjinskih prava (u daljem tekstu: Komisija), dana 23.11.2023. godine **podržala je 27 projekata u iznosu od 400.000 eura.**

<https://www.gov.me/clanak/javni-konkurs-za-nvo-oblast-re>

ODLUKU

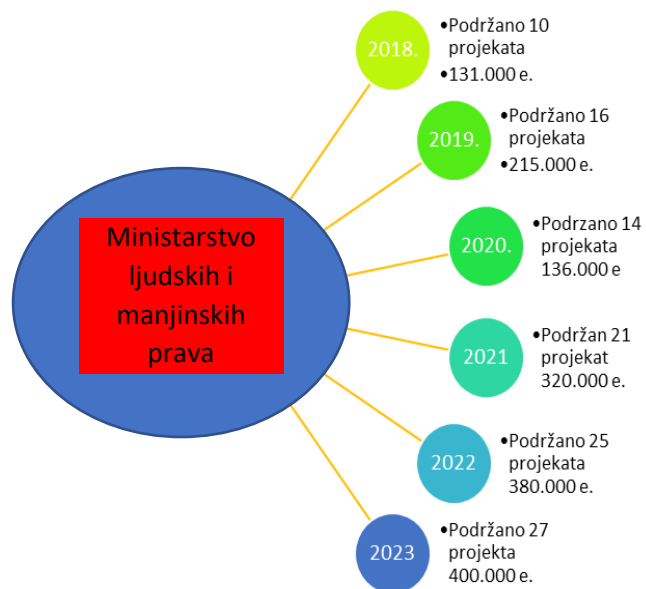
O RASPODJELI SREDSTAVA ZA FINANSIRANJE PROJEKATA/PROGRAMA NEVLADINIH ORGANIZACIJA U OBLASTI ZAŠTITA I PROMOVISANJE LJUDSKIH I MANJINSKIH PRAVA, ZAŠTITA PRAVA ROMA/ROMKINJA I EGIPĆANA/EGIPĆANKI U 2023.GODINI

I Odobrava se finansiranje sledećih projekata/programa nevladinih organizacija u oblasti zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava, zaštita prava Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki u 2023. godini i to:

1. "Filantropski fond za bolji položaj romske i egipćanske zajednice", u iznosu od 15.760,00 €, predložen od NVO "Identitet" iz Podgorice;
2. „Ka punoj inkluziji RE populacije kroz podršku obrazovanju i pristupu pravima“, u iznosu od 16.000,00 €, predložen od NVO „Juventas“ iz Podgorice;
3. „Akademska mentorstva RE učenicima u završnim razredima osnovne škole“, u iznosu od 16.000,00 €, predložen od NVO "Mladi Romi" iz Herceg Novog;

4. "Inkluzija bez granica: Osnaživanje Roma/kinja i Egipćana/ki kroz zaštitu prava i obrazovanje' , u iznosu od 15.989,00 €, predložen od NVO ,Centar za demokratiju i Ijudska prava" iz Podgorice;
5. „Agencija za zapošljavanje Roma i Egipćana - AZZRE“, u iznosu od 16.000,00 €, predložen od NVO Romska organizacija mladih „Koračajte sa nama — Phiren amenca“, iz Podgorice;
6. „Program plaćene obuke za polaganje vozačkog ispita za pripadnike RE populacije iz Nikšića - #solveRE2023“, u iznosu od 16.000,00 €, predložen od NVO “Alfa centar“ iz Nikšića — 80.5 bodova;
7. „Romski aktivizam — mogućnosti i šanse“, u iznosu od 16.000,00 €, predložen od NVO „Centar kreativnih Vještina“ iz Berana — 79.75 bodova;
8. „Podrži me da naučim“, u iznosu od 15.729,00 €, predložen od NVO „Roditelji“ iz Podgorice;
9. „Jačanje uloge OCD-a u procesu brže integracije Roma/Romkinja u lokalnoj zajednici“, u iznosu od 14.904 00 €, predložen od NVO „Bjelopoljski demokratski centar“ iz Bijelog Polja;
- 10.„Karijerna REvolucija“, u iznosu od 14.200 00 €, predložen od NVO „Građanska alijansa“ iz Podgorice;
- 11.„Sve o RE“, u iznosu od 15.360,00 G, predložen od NVO „Multimedijal Montenegro“ iz Bijelog Polja;
- 12.„Sportom do bolje inkluzije Roma u društvo“ u iznosu od 10.232,00 €, predložen od NVO „Škola sporta IVA“, iz Berana;
- 13.„Amaro Kham almanah na romskom jeziku“, u iznosu od 15.560,00 €, predložen od NVO „ROmsko Vrijeme“ iz Podgorice;
- 14.„Škola (R) elementarnih prava“ u iznosu od 15.728 00 G, predložen od NVO “Otvorena škola Danilovgrad“ iz Danilovgrada;
- 15.„Za bolju budućnost mladih Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki u Crnoj Gori“, u iznosu od 15.680,00 €, predložen od NVO „Mladi Romi“ iz Podgorice;
- 16.„Obrazovanjem do uspjeha RE populacije u Beranama“, u iznosu od 15.709,00 €, predložen od NVO ,Udruženje za podršku Roma i Egipćana“, iz Berana;
- 17.„ Zajedničkim snagama do bolje socijalne inkluzije RE populacije“, u iznosu od 11.544,00 ' , predložen od NVO „Za naše dobro“, iz Berana;
- 18.„Za veći broj uključene romske i egipćanske djece u predškolsko obrazovanje u Nikšiću“, u iznosu od 15.824,00 G, predložen od NVO „Udruženje Roma Budo TOMOVIĆ Nikšić“, iz Nikšića;

19. „Osnaživanje i afirmacija mladih Roma“ u iznosu od 13.760, 00 G, predložen od NVO „Centar omladinskih inicijativa“, iz Berana;
20. „Sportom u borbi protiv anticiganizma i diskriminacije Roma i Egipćana“, u iznosu od 15.088,00 C, predložen od NVO „Točak“, iz Nikšića;
21. „Edukacijom, podrškom i sportom protiv diskriminacije“, u iznosu od 15.990,00 €, predložen od NVO „Novi poredak“, iz Bijelog Polja — 75 bodova „Za punu inkluziju RE populacije u našem društvu“, u iznosu od 10.000,00 ', predložen od NVO „Media tim“, iz Nikšića;
22. „Za punu inkluziju RE populacije u našem društvu“, u iznosu od 10.000,00 ', predložen od NVO „Media tim“, iz Nikšića;
23. „Borimo se protiv anticiganizma — donacija kombi vozila za prevoz učenika romske i egipćanske djece u Kotoru’ , u iznosu od 15.615,00 €, predložen od NVO „OFK Nikšić — fudbal DA, droga NE“, iz Nikšića;
24. „Stop diskriminaciji Roma — donirajmo kombi vozilo za prevoz učenika romske i egipćanske djece do škole“, u iznosu od 15.824,00 €, predložen od NVO „RAE Nikšić“, iz Nikšića;
25. „Podrška mladima i učenicima RE populacije kroz pružanje mentorske podrške i edukacije u inovativnim tehnikama“, u iznosu od 15.584, 00 €, predložen od NVO „Asocijacija za medukulturno djelo Vanje“, iz Tuzi;
26. „Zaštita i promocija prava Roma i Egipćana u crnogorskom društvu“, u iznosu od 10.000,00 €, predložen od NVO „Regionalni centar za umjetnost, kulturu i medije — Elita plus“ iz Ulcinja;
27. „Podrška socijalnoj inkluziji Roma — usmjerene na transformaciju neformalnog u formalno zapošljavanje Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki u Crnoj Gori“, u iznosu od 15.920,00 €, predložen od NVO „Romsko srce“, iz Nikšića;

UKUPAN BUDŽET 2018 – 2023: 1.582.000.00 eura.

Održan drugi sastanak Savjetodavne grupe zajedničkog programa Evropske unije i Savjeta Evrope ROMACTED II u Crnoj Gori/ 24.10.2023

U Podgorici je 24. oktobra 2023. godine održan drugi sastanak Savjetodavne grupe zajedničkog programa Evropske unije i Savjeta Evrope ROMACTED II – Promovisanje dobrog upravljanja i osnaživanja Roma na lokalnom nivou. Cilj ovog sastanka je bio da partneri zajedno prodiskutuju realizovane i planirane aktivnosti u okviru ROMACTED II programa, kao i *da zajedno analiziraju preduslove za unaprjeđenje saradnje ključnih aktera na lokalnom i centralnom nivou.*

Ono što će posebno doprinijeti ukupnom boljem djelovanju i učinku jeste početak treće faze projekta Roma Integracije, koji od ove godine sprovodi Savjet Evrope. *Ova dva projekta će, kroz svoje sinergetsko djelovanje, pomoći da se bolje povežu centralni i lokalni nivo, jer bez njihove bliske saradnje ne može doći do stvarnog napretka kad je socijalna inkluzija Roma i Egipćana u pitanju.*

Posebna tema sastanka i diskusije je bila *izrada lokalnih akcionih planova za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana, kao i njihovo odgovorno i održivo budžetiranje*. Tom prilikom su konsultanti, angažovani od strane Savjeta Evrope u okviru ROMACTED programa, predstavili smjernice u ovim oblastima, koje će pomoći opštinama da kreiraju lokalne planove koji su zasnovani na potrebama zajednice, realni i koji sadrže ključne elemente, kao i da pripreme lokalne budžete koji su senzitivni prema Romima i Egipćanima i uključuju stavke potrebne za realizaciju mjera I aktivnosti za njihovu socijalnu inkluziju.

Ovaj događaj je bio prilika i za prezentaciju projekta Roma Integration faza III, koji od ove godine implementira Savjet Evrope, uz podršku Evropske unije, i čiji je glavni cilj da radi na jačanju kapacitete vlada na Zapadnom Balkanu i Turskoj da efikasno odgovore na višestruke izazove sa kojima se suočavaju romska i egipćanska zajednica, kroz sprovođenje sveobuhvatnih javnih politika.

Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava je institucionalni partner na implementaciji ROMACTED programa, povodom čega je potpisan i Memorandum o saradnji sa Savjetom Evrope i ROMACTED partnerskim opštinama.

<https://www.gov.me/clanak/odrzan-drugi-sastanak-savjetodavne-grupe-zajednickog-programa-evropske-unije-i-savjeta-evrope-romacted-ii-u-crnoj-gori>

U Crnoj Gori prezentovan program „Integracije Roma III“/ 14.12.2023.

Projekat će doprinijeti socio-ekonomskoj integraciji romske populacije na Zapadnom Balkanu i Turskoj. Takođe, podržaće i Vlade u regionu i osnažiti njihove kapacitete da efektivno adresiraju višestruke izazove sa kojima se suočava romska zajednica, kroz implementaciju sveobuhvatnih javnih politika u oblasti: obrazovanja, zapošljavanja, stanovanja, zdravlja, obezbjeđivanja ličnih dokumenata, kao i zelene i digitalne tranzicije.

Važno je istaći da će projekat podsticati participaciju Roma/kinja i doprinijeti njihovoj ravnopravnosti i socijalnoj inkluziji.

Institucionalni partner Projekta u Crnoj Gori je Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava, sa drugim partnerima kao što su Institucija Ombudsmana, resorna ministarstva, Uprava za statistiku i druge relevantne institucije.

Sa sastanka je poručeno da će saradnja u okviru ovog projekta biće ostvarena sa organizacijama civilnog društva i predstavnicima/ama romske i egipćanske zajednice.“ Projekat je finansiran od strane Evropske komisije i Savjeta Evrope.

<https://www.gov.me/clanak/u-crnoj-gori-prezentovan-program-integracije-roma-iii>

Uspostaviti formalne kanale i mehanizme za zajedničku uključenost Lokalnih vlasti i Romskih zajednica

Mensur Šaljaj postao odbornik u Skupštini Glavnog grada Podgorica/12.10.2023.

“Dragi Romi/Romkinje, građani i građanke Podgorice, želim da Vas obavijestim da ispred Demokratske partije Roma, danas zvanično počinje moj prvi odbornički mandat u Skupštini Glavnog grada”, kazao je Šaljaj.

On je rekao da mu je zadovoljstvo što će “imati priliku da ispred svoje zajednice govori”.

“...Ovo je veoma važna prilika za nas, da se po prvi put čuje glas Roma i Romkinja u Crnoj Gori u Skupštini Glavnog grada, izglasanom voljom romske zajednice u Crnoj Gori. Bolji kvalitet života Roma/Romkinja u Crnoj Gori je moj cilj i rješavanja svih prepreka i problema sa kojima se kontinuirano suočavamo godinama unazad”, saopštio je Šaljaj.

Šaljaj je na lokalnim izborima bio na listi “Svi za naš grad – Ivan Vuković”.

<https://romanet.me/vijesti/mensur-saljaj-novi-odbornik-skupstine-glavnog-grada/>

Sa Otvorenog parlamenta date smjernice da Bar bude grad jednakih šansi za sve/ 08.12.2023.

Petom sjednicom Otvorenog parlamenta, posljednjom u ovoj godini, pod nazivom “BAR – grad prihvatanja i jednakih šansi za sve“ Skupština opštine Bar obilježila je 10. decembar, Međunarodni dan ljudskih prava. Predstavnik Ministarstva ljudskih i manjinskih prava, Nacionalnog Kordinatora za Rome, mr Sokolj Beganaj

interesovalo ga gdje su Romi i Egipćani u ljudskim pravima, da li su uključeni u društvene procese, s obzirom da ljudska prava naglašavaju jednakost, pravdu, uz poruku da „Nema govora o ljudskim pravima, ako su Romi i Egipćani zaboravljeni.“

„Ako postoje ljudska prava, zašto Romi ne mogu naći zaposlenje, već moraju živjeti od sekundarnih sirovina. Ako ljudska prava postoje, zašto Romi žive izolovano od drugih, i žive u geto, ako ljudska prava postoje zašto imamo Roma i Egipćana koji nemaju lična dokumenta? Zašto imamo romsku djecu koja još moraju da prose na ulicama i nisu uključena u obrazovni proces, a postoje ljudska prava da ih štite... Ako ljudska prava postoje, zašto su Romi i Egipćani najviše diskriminirani i moraju da žive u totalnom siromaštvu? Gdje se izgubila ta jednakost, gdje se izgubilo to dostojanstvo na život i pravdu? Zar ta ljudska prava ne važe za Rome i Egipćane? Zar su djeca Roma manje važnija od druge djece“, nizom pitanja skrenuo je Beganaj pažnju na bitne probleme, i dodao da će se u narednom periodu Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava više povezivati i saradivati sa lokalnim upravama u cilju vođenja zajedničke politike o integraciji Roma. Na kraju obraćanja uputio je poziv lokalnoj upravi da „utiče na rješavanje stambenog pitanja romske porodice Besljimi koja živi u Sutomoru“.

Tokom sveobuhvatne, višečasovne diskusije ukazano je na najveće probleme sa kojima se susrijeću ove grupacije. Zaključeno je da su svi problemi jednako važni i da im treba posvetiti pažnju. Učesnici su bili jednoglasni u pohvali ovomjesečne teme i koncepta Otvorenog parlamenta.

<https://www.gov.me/clanak/sa-otvorenog-parlamenta-date-smjernice-da-bar-bude-grad-jednakih-sansi-za-sve>

Glavni Grad Podgorica

Realizovana obuka za rad na šivaćim mašinama za mlade iz RE zajednice

U okviru projekta “**Žene kao nosioci pozitivnih društvenih promjena**”, a koji je finansijski podržan od Sekretarijata za socijalno staranje (Kancelarija za RE), u saradnji sa NVO “Adra” realizovan je napredni kurs za rad na šivaćim mašinama za 5 mladih pripadnica RE zajednice.

S obzirom da su djevojke osim stečenih znanja i vještina dobile sertifikate, cilj ovih obuka bio je da ih osposobimo kako bi bile što konkurentnije na tržištu rada ili započele samostalne djelatnosti.

Organizovano druženje na ledu za pripadnike RE zajednice

Sekretarijat za socijalno staranje Glavnog grada, u sklopu aktivnosti koje realizuje Kancelarije za RE, organizovao je posjetu klizalištu i besplatno klizanje na ledu za 30 pripadnika romske i egipćanske zajednice.

Cilj ovakvih i sličnih aktivnosti je rad na otklanjanju prepreka za potpunu socijalnu inkluziju Roma i Egipćana, stimulišući kroz brojne projekte njihovo ravnopravno učešće u svim društvenim tokovima.

Osim namjere da pripadnicima manjinskih naroda učinimo zimske dane ljepšim, cilj ove aktivnosti je i zbližavanje zajednica, odnosno da mladi iz redova socijalno ranjivih kategorija društva osjete pripadnost gradu u kom žive.

Na Skijalištu u Kolašinu organizovano druženje za pripadnike RE zajednice

Kancelarija za RE je u saradnji sa Romskim savjetom, organizovao je posjetu SKI Centru Kolašin za 30 pripadnika romske i egipćanske zajednice.

Osim prilike da prvi put posjete skijalište i da se druže sa vršnjacima iz drugih gradova, pripadnici RE zajednice su uz nesebičnu pomoć instruktora započeli svoje prve avanture na snijegu uz skije, sanke i vožnju žičarom.

Iz ženskog ugla

Uoči 8. marta – Međunarodnog dana žena, Sekretarijat za socijalno staranje organizovao je radionicu u formi žive biblioteke „Iz ženskog ugla“ u zgradi Skupštine Glavnog grada.

Radionica je imala za cilj da se osvijetle priče žena iz marginalizovanih zajednica, kao što su Romi i Egipćani, LGBTIQ osobe, osobe sa invaliditetom i bivši korisnici psihoaktivnih supstanci.

Kako se žene pripadnice ovih zajednica često suočavaju sa višestrukom diskriminacijom i preprekama u ostvarivanju prava, živa biblioteka je bila prilika da ukažu na načine na koje su uspijevale da se izbore sa predrasudama, osudama i očekivanjima okoline, da se obrazuju, zaposle, bude aktivne u organizacijama civilnog društva.

Radionici je prisustvovalo dvadesetak učesnika/ca koji su aktivno učestvovali u razgovoru.

Brojnim aktivnostima za mlade obilježen 8.april, Međunarodni Dan Roma

Kancelarija za Rome i Egipćane je na Stadion malih sportova organizovala fudbalski turnir, u okviru zajedničkog programa Evropske unije i Savjeta Evrope ROMACTED – Promovisanje dobrog upravljanja i osnaživanja Roma na lokalnom nivou, na čijoj smo implementaciji u Kampu Konik partneri.

Turnir je organizovan u saradnji sa NVO „Građanska alijansa“, koji podržavaju sprovođenje ovog programa na Koniku. U takmičarskom dijelu učestvovalo je oko 60 djece koja su se takmičila u četiri tima sa

simboličnim nazivima kojima šalju poruke o principima i vrijednostima koje žele da promovišu – Inkluzija, Nediskriminacija, Tolerancija i Zajedništvo. Tako su svi učesnici bili pobjednici i svi su dobili medalje, a sve ekipe su dobile pehare.

Takmičari su dobili i poklone od Fudbalskog saveza Crne Gore, koji je na ovaj način podržao organizaciju, a učešće u događaju uzelo je oko 100 djece.

Veče društvenih igara

Radeći u kontinuitetu na što većoj inkluziji RE zajednice u crnogorsko društvo Kancelarija za RE je u saradnji sa Kancelarijom za mlade povodom obilježavanja Međunarodnog Dana Roma u Omladinskom centru realizovala veče društvenih igara.

Romska djeca imala su priliku da steknu nova poznanstva kroz druženje sa vršnjacima iz gradakao I da se oprobaju u brojnim zanimljivim društvenim igrama. Predstavnici Kancelarije za mlade su donirali tri gitare za potrebe Društvenog centra na Koniku i na taj način doprinijeli da se vrijeme u Društvenom centru provodi još kreativnije i zanimljivije, dok je JU SŠ “Sergije Stanić”- Podgorica poklonila tortu i slatkiše za djecu.

Edukativne radionice za mlade RE iz kampa Konik

U okviru zajedničkog programa Evropske unije i Savjeta Evrope ROMACTED (Promovisanje dobrog upravljanja i osnaživanja Roma na lokalnom nivou), na čijoj je implementaciji Glavni grad Pogorica, Kancelarija za RE je u prethodna dva mjeseca u “Društveni centar” na Konik realizovala 24 radionice za osnovce i srednjoškolce na teme iz oblasti Kulture stanovanja i Očuvanja životne sredine.

Mladi Romi u obilasku srednjih škola u Podgorici

Kancelarija za RE koja funkcioniše u sklopu Sekretarijata za socijalno staranje Glavnog grada, u saradnji sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava, organizovala je trodnevnu posjetu srednjim školama u Podgorici, sa ciljem da se budući srednjoškolci upoznaju sa konkretnim programima koje škole nude za nastavak obrazovanja.

Posjetu podgoričkim srednjim školama za 25 đaka započeli smo u Stručnoj medicinskoj školi i Gimnaziji “Slobodan Škerović. Predstavnice škole i pedagog predstavile su potencijalnim budućim učenicima sve obrazovne module koje imaju, kao i koja im se vrata za posao ili nastavak školovanja nude po okončanju tri ili četiri godine srednje škole. Djeca su imala priliku da postavljaju pitanja i dobiju odgovore kao i da obiđu neke od kabineta u kojima se obavljaju nastava i praksa, koja je u ovoj školi od izuzetne važnosti.

Akcija posjete školama samo je jedna od brojnih aktivnosti, koju medijatori svakodnevno, uz redovne druge obaveze u institucijama na lokalnom nivou, organizuju kao podršku RE zajednici i njenoj efikasnijoj inkluziji. Po okončanju posjete srednjim školama JU Stručna medicinska škola i JU Gimnazija “Slobodan Škerović, đaci su posjeili Elektrotehničku, Hemijsku, Građevinsku školu.

Obuka za estetičara (osnovni kurs)

Kroz projekat „*Zene kao nosioci pozitivnih društvenih promjena*” koji je finansiran od strane Sekretarijata za socijalno staranje Glavnog grada, u prostorijama Otvorenog centra NVO “Adra”, realizovana je dvomjesečna obuka za estetičara namijenjena mladim pripadnicama RE zajednice.

Projekat je zamišljen tako da se pripadnicama ranjivih kategorija društva pruži šansa da steknu i usavrše vještine, te da se upoznaju sa osnovama zanimanja estetičara.

Nakon završetka kursa koji se sastoji iz teorijskog i praktičnog dijela, polaznice obuke su osim stečenih znanja dobile i sertifikate, što će im otvoriti mogućnosti za zapošljavanjem.

Radeći u kontinuitetu na što većoj inkluziji RE zajednice u crnogorsko drušvo, Kancelarija za RE u saradnji sa Fudbalskim savezom Crne Gore obezbijedila je besplatne karte za 30 mladih pripadnika RE zajednice za meč Crna Gora – Češka na gradskom stadionu pod Goricom.

Dan inkluzije – otvaranje pametne učionice u Osnovnoj Školi “Božirad Vuković-Podgoričanin”

U okviru zajedničkog programa Evropske unije i Savjeta Evrope ROMACTED (Promovisanje dobrog upravljanja i osnaživanja Roma na lokalnom nivou), na čijoj je implementaciji Glavni grad Pogorica, povodom Dana inkluzije, Kancelarija za RE implementirala Akciju 1 (implementacija projekata podržanih kroz šemu ROMACTED malih grantova) i sproveo nabavku i opremanje "pametne učionice" sa 15 računara.

Učionica će, pored unaprjeđenja sticanja formalnih informatičkih znanja, poslužiti i za sticanje dodatnih digitalnih vještina kroz radionice, ali će biti i mjesto druženja djece iz romske i egipćanske zajednice i djece iz većinske zajednice. Na taj način će njeno funkcionisanje dodatno doprinijeti procesu socijalne inkluzije. Od strane škole uručene su zahvalnice partnerima koji su pomogli opremanje „pametne učionice“ i ukupno djelovanje škole kad su inkluzivne aktivnosti u pitanju, a to su Delegacija Evropske unije u Crnoj Gori, Programska kancelarija Savjeta Evrope u Podgorici, Glavni grad Podgorica, Sekretarijat za socijalno staranje Glavnog grada Podgorica – Kancelarija za Rome i Egipćane i NVO „Mladi Romi“.

Realizovan napredni kurs za estetičara namijenjen pripadnicama RE zajednice.

Kancelarija za RE u saradnji sa Romskim savjetom i NVO "ADRA" realizovao je obuku za estetičara namijenjenu pripadnicama RE zajednice koje su nakon završene obuke juče dobile i sertifikate koji će im pomoći da započnu samostalne djelatnosti i budu konkurentne na tržištu rada.

Obuka je realizovana u "Otvorenom centru za osnaživanje žena i njihovih prava" jer je osim sticanja novih vještina cilj bio i inkluzija pripadnika RE zajednice u društvo. Na ovaj način željeli smo da omogućimo teoriju i praksu na jednom mjestu, pa im je v.d sekretarke Sekretarijata za socijalno staranje Ida Kolinović poželjela puno sreće u daljem radu uručila poklone u vidu materijala i pribora koji im je neophodan za rad.

Opština Berane

Operativni cilj 3:Povećati nivo političke i zastupljenosti romske i egipćanske zajednice u procesu izrade, sprovođenja i monitoringa javnih politika .

Predsjednik Opštine donio je odluku o formiranju Institucionalne Radne Grupe –IRG , čiji je zadatak promovisanje dobrog upravljanja i osnaživanja Roma i Egipćana na lokalnom nivou ,a u okviru II faze „ROMACTED“ programa .

Održana su 4 (četiri) sastanka IRG tekuće 2023 godine pri čemu su prisustvovali predstavnici različitih državnih i lokalnih institucija, kao i predstavnici Savjeta Evrope.

Angažovan je facilitator koji radi na povezivanju članova romske i egipćanske zajednice sa predstavnicima lokalnih institucija (Sultan Beća). Lokalni fascilitator Sultan Beća je učestvovao na Romskom parlamentu u Skupštini Crne Gore.

STANOVANJE

Operativni cilj 4 : Obezbijediti stalno , pristojno , pristupačno stanovanje za pripadnike romske i egipćanske zajednice

Lokalna uprava opštine Berane u skladu sa raspoloživim stambenim jedinicama u njenom vlasništvu sklapa Ugovore o zakupu shodno važećem Zakonu o socijalnom stanovanju .

Imajući u vidu činjenicu da je prenaseljenost stambenih objekata u u kojima žive pripadnici romske i egipćanske zajednice , Opština ulaže napor da se smanji broj članova u domaćinstvu u vidu dodjele slobodne stambene jedinice .

Opština Kotor

U okviru redovnih djelatnosti Sekretarijata za kulturu, sport i društvene djelatnosti Odlukom o socijalnim davanjima predviđeno je pravo na jednokratnu novčanu pomoć. U registru korisnika prava na jednokratnu novčanu pomoć za prošlu godinu nalazi se 20 lica koji su pripadnici RE populacije.

Na osnovu Odluke Opština Kotor na godišnjem nivou za prevoz đaka izdvaja 13.000,00 eura. Ovu uslugu koristi 11. romske djece.

Takođe, Opština Kotor za potrebe prevoza pitke vode na teritoriji Lovanje prošle godine su izdvojena sredstva u iznosu od 6.000,00 eura.

Takođe, zahvaljujući Romskom savjetu uspjeli smo da spriječimo zloupotrebu upisa u prvi razred Pomorske škole Kotor učenika u prvi razred Pomorske škole Kotor.

Opština Tivat

OBRAZOVANJE

- Za sve učenike romsko-egipćanske populacije sa teritorije opštine Tivat, koji pohađaju osnovnu i srednju školu u Tivtu, obezbijeđen je besplatan školski prevoz. Kako bi djeci iz svih gradskih naselja prevoz bio omogućen i dostupan, Opština Tivat je za obavljanje pomenute aktivnosti sprovela tendersku proceduru i izdvojila 20,000.00€. Angažovan je prevoznik koji je raspored vožnje prilagodio organizaciji rada OŠ “Drago Milović” i SMŠ “Mladost”, kako tokom radne sedmice, tako i tokom vanrednih radnih subota. Prevoznik je u skladu sa zahtjevom Opštine, modifikovao rutu polaznih/odlaznih stajališta, kako bi i djeci koja stanuju u vangradskim naseljima prevoz do/od škole bio dostupan;
- Za sve učenike koja su upisani u I razred osnovne škole u 2023/2024. školskoj godini, obezbjeđene su školske torbe. Za svih 19 učenika, izvršena je nabavka torbi sa anatomskim leđima i tvrdim dnom, prilagođenih školskom uzrastu – finans. sredstva 688.09 €;
- Za sve učenike koji su upisani u osnovnu školu u 2023/2024. školskoj godini, obezbijeđen je kompletan školski pribor. U saradnji sa upravom osnovne škole, izrađena je specifikacija školskog pribora po

razredima (I do IX), te u skladu sa istim izvršena javna nabavka za 140 učenika – finans. sredstva 4,284.12 €;

- Za sve učenike iz RE populacije koji su upisali srednju školu u 2023/2024. školskoj godini, obezbjeđeni su novčani vaučeri za nabavku udžbenika i opreme za praktičnu nastavu. Riječ je od četiri učenika - finans. sredstva 600.00 €;
- Organizovan je prijem za srednjoškolce RE populacije koji su uspješno završili školsku 2022/2023. godinu. Prijem za četiri učenika je upriličen u prostorijama potpredsjednika Opštine, prilikom kojeg su im uručene novčane nagrade u ukupnom iznosu od 600.00 €;
- Osposobljen je za rad kompjuter koji koriste RE asistent i medijator u nastavi u OŠ “Drago Milović”. Sa ciljem unapređenja efikasnosti rada RE medijatora i asistenta, Opština je za pomenutu stavku izdvojila fin. sredstva u iznosu od 70.00 €;
- Sprovedena je aktivnosti: iniciranja upisa u osnovnoškolski vaspitno-obrazovni sistem i podizanja nivoa svijesti roditelja o značaju i obaveznosti uključivanja djece u školski sistem. Za sprovođenje pomenute aktivnosti koja je obuhvatila rad sa roditeljima 140 djece školskog uzrasta, angažovan je RE asistent u nastavi, uz fin. podršku Opštine od 200.00 €;

OČUVANJE IDENTITETA, KULTURE I TRADICIJE

- Obilježen je 8. april Svjetski dan Roma osvjetljenjem zgrade Opštine u bojama romske zastave. Sredstva za pomenutu aktivnost obezbjeđena su putem donacije;

- Organizovana je posjeta Akvarijumu “Boka” za učenike tivatske osnovne škole, djecu iz RE zajednica i njihove drugare iz većinske zajednice, a sve sa ciljem jačanja socijalno inkluzije kod djece. Ova aktivnost sprovedena je takođe u okviru obilježavanja Svjetskog dana Roma, a izdvojena su sredstva u iznosu od 350.00 €. Opština je za potrebe sprovođenja aktivnosti obezbjedila besplatne ulaznice za 100 prijavljene djece, užinu i osvježenje te angažovala prevoznika.
- Pružena je finansijska podrška članovima RE zajednice iz Tivat za odlazak na obilježavanje Dana Egipćana u Beratu. Program kulturnih aktivnosti povodom obilježavanja 24. juna Dana Balkanskih Egipćana organizovan je od strane NVO “Udruženje okolina i zajednica Berata“(R. Albanija), a Opština je podržala odlazak troje članova NVO “Udruženje Egipćana” Tivat u iznosu od 300.00 €;
- U saradnji sa Lokalnim Javnim Emiterom Radio Tivat, kreirane su emisije posvećene pripadnicima romsko-egipćanske populacije. 12 emisija pod nazivom “Tragom duše”, emitovano je na mjesečnom nivou;
- Za svu djecu iz RE populacije uzrasta do 15 godina organizovana je proslava Nove godine. Ovom prilikom za 242 mališana obezbjeđeni su novogodišnji pokloni u ukupnoj vrijednosti od 1,663.99 €.

GRAĐANSKI STATUS I LIČNA DOKUMENTA

- Angažovan je tumač za albanski jezik za pomoć pri rješavanju pravnog statusa porodice iz RE populacije koja ne govori crnogorski jezik uz finansijsku podršku od 70,00 €. Kako porodica zbog lošeg materijalnog statusa nije bila u mogućnosti da snosi troškove tumačenja, novčana sredstva je obezbjedila Opština.

STANOVANJE

- Angažovana je Služba zaštite radi distribucije vode za porodica iz RE populacije koje stanuju u neformalnom naselju Lovanja. Distribucija je vršena tokom cijele godine (dva puta nedeljno), a Opština je za sprovođenje aktivnosti izdvojila sredstva u iznosu od 5,000.00 €.

NVO

- Pružena je tehnička podrška NVO “Udruženje Egipćana” Tivat za apliciranje na Javni poziv Ministarstva za ljudska i manjinska prava, sa projektom obezbjeđivanja usluge prevoza za djecu predškolskog uzrasta sa teritorije opštine Tivat. Apliciranju za dobijanje projekta prethodilo je održavanje sastanka sa rukovodstvom JPU “Bambi” Tivat i predstavnika NVO “Udruženje Egipćana” Tivat, kako bi se ustanovio optimalan model rješavanja problema prevoza djece predškolskog uzrasta;
- Opredijeljena su sredstva za sufinansiranje projekta NVO “Udruženje Egipćana” koji nosi naziv “RE-INTEGRACIJA”. Najznačajnija mjera proizašla iz pomenutog projekta jeste angažovanje tutora za 30 djece II, III i IV razreda osnovne škole. Opština je za sufinansiranje ovog projekta izdvojila 4,437.11 €;
- Organizovao je više sastanaka sa predstavnicima RE zajednice i članova NVO “Udruženje Egipćana” sa ciljem razmjene informacija i rješavanja problema sa kojima se zajednica suočava.

ZAPOŠLJAVANJE

- Predstavnici Opštine prisustvovali su sastanku na temu razmjene iskustava o zapošljavanju pripadnika RE populacije u Tivtu. Susret je održan sa ciljem povezivanja i uspostavljanja saradnje sa poslodavcima kao i ukazivanja na značaj zapošljavanja pripadnika RE populacije, sa posebnim fokusom na Romkinje i Egipćanke;

- Organizovana je obuka za pisanje CV-a i posredovanje prilikom zapošljavanja za pripradnike RE zajednica iz Tivta. Aktivnost je sprovedna u saradnji sa menadžerkom Opštine Tivat.

PORODIČNA ZAŠTITA

- Službenice Opštine Tivat pohađale su dvodnevnu sertifikovanu obuku na temu Prevencije i suzbijanja dječjih i ugovorenih brakova u organizaciji Centra za Romske inicijative i Zavoda socijalnu i dječju zaštitu;
- Službenice Opštine Tivat pohađale su jednomjesečnu obuku u organizaciji akademije NALAS, na temu “Socijalnog mapiranja”. U okviru radnih zadataka i ciljeva ove obuke, jedna od fokus tema bilo je unapređenje statusa romsko-egipćanske zajednice.

SOCIJALNA ZAŠTITA

- Pružena je jednokratna novčana pomoć za 29 porodica RE populacije koja se nalaze u stanju socijalne potrebe. Sredstva u iznosu od 9,223.00 € dodijeljena su za potrebe poboljšanja uslova stanovanja, zadovoljavanje osnovnih životnih potreba, liječenje, plaćanje komunalija i regulisanje pogrebnih troškova.

HUMANITARNA POMOĆ

- Opštinska organizacija Crvenog krsta Tivat je prilikom vršenja distribucije za 2023., dostavila podatak da je u distribuciju bilo uključeno 100 porodica iz RE populacije. Aktivnosti su podrazumijevale sledeće:
- šest distribucija odjeće;

- distribucija školskih ruksaka za djecu iz porodica u stanju socijalno potrebe;
- šest distribucija paketa hrane i higijenskih paketa;
- distribucija opreme za 18 beba uzrasta do dvije godine;
- pomoć pri readmisiji za dvije porodice koje su deportovane iz Njemačke.

Opština Tivat je za pomenute aktivnosti izdvojila sredstva u ukupnom iznosu od 47,486.31eur.
LOKALNI AKCIONI PLAN ZA SOCIJALNU INKLUZIJU ROMA I EGIPĆANA 2023-2027.

Izrađen je nacrt Lokalnog akcionog plana za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana 2023- 2027. Za pomenuti dokument sproveden je Program javne rasprave, te se njegovo usvajanje očekuje na prvoj narednoj sjednici SO Tivat.

Opština Bijelo Polje

- Kancelarija je radila na unapredjenju kvaliteta života pripadnika romske populacije na način što je sprovodila brojne aktivnosti tokom 2023 godine;
- Kroz intenzivan rad na terenu, službenici Kancelarije nastavili su sa kontinuiranim praćenjem i ažuriranjem baze podataka osoba romske populacije u Bijelom Polju;
- Tokom februara mjeseca učenicima romske populace osnovnoškolskog uzrasta službenik Kancelarije je učestvovao u podjeli školskog materijala i pribora koju je obezbijedila opština Bijelo Polje;

- Šestog aprila održana je prva sjednica romskog parlamenta u Skupštini Crne Gore, na kojem su prisustvovali službenik Kancelarije i rukovodilac Odjeljenja za ljudska i manjinska prava opštine Bijelo Polje;
- Službenici Kancelarije za Rome učestvovali su u organizaciji prigodnog kulturno-umjetničkog programa, a sve u cilju obilježavanja Svjetskog dana Roma koji se tradicionalno održava 8. aprila;
- U romskim naseljima podijeljen je informator i flajeri bjelopoljskih srednjih škola, a sve u cilju informisanja romske djece i njihovih roditelja o mogućnostima upisa u srednje škole;
- Kancelarija za Rome, u saradnji sa svim osnovnim i srednjim školama u opštini, kontinuirano prati i broj romske djece koji pohađaju školu. Na taj način se analizira da li i koliko imaju uticaja mjere i aktivnosti koje se sprovode u cilju obrazovanja romske djece;
- U Kući Rista Ratkovića organizovana panel diskusija u susret Međunarodnom danu borbe protiv siromaštva;
- U romskom naselju u Strojtanici, u susretu sa Romima, se razgovaralo o Danu romskog jezika;
- U Kući Rista Ratkovića organizovana panel diskusija povodom obilježavanja Međunarodnog dana romskog jezika u kojoj su, pored predstavnika lokalne samouprave, uzeli učešća kulturni poslenici grada, profesori i učenici pojedinih osnovnih škola;
- U OŠ “Pavle Žižić” u Njegnjevu održen je prigodan kulturno-umjetnički program povodom obilježavanja Međunarodnog dana romskog jezika;
- U susret tradicionalnom sportskom turniru u malom fudbalu “ Momo-Šaban-Vaso” opština Bijelo Polje je uplatila noćana sredstva romskoj sportskoj ekipi “ E-Roma” koja je uzela učešće na istoimeniom fudbalskom turniru;

- U prostorijama CK OO Bijelo Polje održana su dva sastanka u vezi organizacije međunarodnog dana borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti čiji je organizator Kancelarija za Rome;
- U prostorijama hotela “Franca” održan je sastanak povodom realizovanja projekta nabavke i postavljanja multifunkcionalnog kontejnera u okviru ROMACTED programa, kao i rješavanju pitanja stanovanja Roma, ali i izradi novog Lokalnog akcionog plana za integraciju Roma za period 2024-2028 godina;
- Zaposleni u Kancelariji je sa predstavnima MZ Strojtanica i predstavnicima Roma, obišao romsko naselje u Strojtanici u cilju pronalazenja najpogodnije lokacije za montiranje montaznog objekta-kontejnera koji će služiti kao multifunkcionalni objekat za potrebe Roma u pomenutom naselju.
- Predstavnik Kancelarije je 26.decembra učestvovao u akciji čišćenja romskog naselja Strojtanica;
- Tradicionalno, uoči novogodišnjih praznika, Opština Bijelo Polje je obezbijedila novogodišnje poklon paketiće za najmlađe sugrađane romske populacije. Predstavnik Kancelarije je prisustvovao dodjeli istih.
- Zaposleni u Kancelariji bili su učesnici nekoliko seminara i obuka iz oblasti ljudskih prava i rada sa marginalizovanim grupama stanovništva.
- Kroz direktnu komunikaciju sa Romima, službenici Kancelarije, radili su na identifikaciji problema koji opterećuju pripadnike romske populacije, i u skladu sa svojim ingerencijama pomagali u rješavanju istih.

Opština Herceg Novi

- Lokalni akcioni plan za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u opštini Herceg Novi za period od 2020. do 2023. godine, usvojen je na sjednici Skupštine Opštine 02.07.2020 godine. Planom su definisane

prioritetne oblasti u cilju inkluzije manjinskih naroda, i to: obrazovanje, stanovanje, zapošljavanje, zdravstvena zaštita, socijalna i dječja zaštita i pravni status.

- Opština u kontinuitetu sprovodi aktivnosti na edukaciji i podršci u obrazovanju Roma i Egipćana, kao i ostalih manjinskih naroda: obezbjeđuje besplatne dačke karte, jednokratnu novčanu pomoć za nabavku osnovnih životnih namirnica i poboljšanja uslova stanovanja.
- Za svako novorođeno dijete, Opština obezbjeđuje novčanu naknadu u inosu od 500,00 €, za dvojke 2.000,00 € i za trojke 5.000,00 €.
- U slučaju potrebe, pomažemo prilikom zapošljavanja Roma i Egipćana, gdje često posređujemo kod nadležnih preduzeća čiji je osnivač Opština.
- U pogledu zdravstvene zaštite, izlazimo u susret kroz odobrenje novčane pomoći za liječenje.
- Opština Herceg Novi je potpisnica Memoranduma u okviru Projekta ROMACTED I (2018.) i ROMACTED II (2021.) koji ima za cilj osnaživanje romske i egipćanske zajednice. U okviru ROMACTEDA, Opština Herceg Novi je dobila mini grat u iznosu od 15.000,00 '€, koji će unaprijediti uslove života Roma i Egipćana u našoj opštini i u toku je realizacija tog projekta.
- Na sastanku kod predsjednika Opštine Herceg Novi koji je održan u decembru 2023. godine sa predstavnicima Savjeta Evrope ROMACTED II, NVO "Mladi Romi" i nadležnih iz Opši e, dogovoreno je da se formira radna grupa, koja će raditi na izradi novog Lokalnog Akcionog plana za ocijalnu inkluziju Roma i Egipćana.

Opština Ulcinj

Povodom Međunarodnog dana Roma Opština Ulcinj u sardnji sa Osnovnom Školom Maršal Tito abilježila je dan Roma 8.april 2023 godine.

U organizaciji Nevladinog Udruženja Elita plus iz Ulcinja, dana 27.11.2023 godine održan je Okrugli sto sa predstavnicima lokalne uprave, Ministarstva ljudskih i manjinskih prava, institucija i civilnog društva koji se bave pitanjem položaja pripadnika romske i egipćanske zajednice u Opštini Ulcinj.

U sklopu projekta „Help – Hilfe cur Zelbrhilfe“ od trajanju od setembra 2020. godine do januara 2023 godine, angažovana su dva medijatora sa ciljem povećanja inkluzije i osnaživanje RE populacije. Kao rezultat uspješnosti realizacije projekata (tokom 2023godine) i dalje podržava jednog medijatora.

Kroz program Romacted II (finasiran od EU), Opština Ulcinj kroz aktivnosti projekata dobila je mogućnost kupovine prevoznog sredstva (kombi) za dalje osnaživanje djece i mladih.

U skladu sa Odlukom o pravima socijalne i dječije zaštite („Službeni list CG – opštinski propisi“, br. 4/19), postupajući po zahtjevima stranaka, Opština ulcinj vrši dodjelu jednokratne novčane pomoći i naknade za novorođenčad.

Jedna od inicijativa jeste i redovno održavanje sastanaka, okruglih stolova, komunikaciju sa predstavnicima RE populacije, uključenost civilnog sektora sve u cilju otklanjanja prepreka bilo kakve prirode.

Opština Nikšić

Kako bi se ukupna slika jednog društva poboljšavala na svim nivoima i pratila standarde međunarodne zajednice, veoma je važan odnos koji cjelokupno društvo ima prema ranjivim i marginalizovanim grupama. Opština Nikšić u kontinuitetu radi na poboljšanju položaja romske i egipćanske populacije na lokalnom nivou, kao i njihovoj inkluziji u svim oblastima društva.

Opština Nikšić, je partner u nastavku programa ROMACTED koji traje četiri godine i čija je prva faza uspješno završena. Ovaj program osmišljen je da promovise osnazivanje RE zajednice na lokalnom nivou, kroz analizu pravnih i institucionalnih mehanizama za pružanje servisa socijalne integracije i podrške. U okviru pomenutog programa, kroz mini grantove u toku 2023. godine, krenulo se u realizaciju dva projekta. Uz finansijsku podršku EU, kao i uz dodatna sredstva koja su opredijeljena na inicijativu predsjednika Opštine Nikšić, izgrađeno je dječije igraliste u romskom naselju pod Trebjesom, čija ukupna vrijednost prelazi 10.000,00 eura. Ovim projektom cilj nam je bio da smanjujemo nejednakost u infrastrukturalnim sadržajima i ravnomjerno oplemenjujemo život naših najmladih sugrađana, te doprinosimo boljoj bezbjednosti romske i egipćanske djece koja su se zbog nedostatka igralista često igrala na ulici.

Opština Nikšić je u toku 2023. godine, otpočela i realizaciju projekta „Moc znanja“, kojim želimo da, kroz unapređenje znanja, vještina i kompetencija, efikasnije prevaziđemo post Covid-19 izazove sa kojima se suočava RE zajednica. Kroz ovaj projekat, koji je finansiran od strane evropskih partnera, realizovali smo brojne obuke i radionice o preventivnim pregledima, reproduktivnom zdravlju, i mogućnostima i načinu na koji pripadnici RE zajednice mogu ostvariti svoja prava u lokalnoj upravi. Takođe, obucili smo pripadnike RE zajednice kako da pišu projektne ideje, kako da pokrenu svoje biznis ideje, kako da napisu svoj CV i apliciraju za posao. Pored pomenutih aktivnosti, u toku je i realizacija obuke o kancelariskom poslovanju, a nakon

završenog projekta u organu lokalne samouprave bice zaposlen jedan pripadnik/ca iz RE populacije koji pokaze najviše znanja i spremnosti da uci i napreduje.

U toku 2023. godine istekao je cetvorogodisnji Lokalni akcioni plan za Rome i Egipcane u Opštini Nikšić, tako da su u toku pripreme za izradu novog strateskog dokumenta koji ce se odnositi na ovu oblast. Uradena je ekspertska analiza prioriteta i potreba RE zajednice i uskoro se ocekuje formiranje radne grupe koju ce ciniti relevantni predstavnici institucija, NVO sektora i predstavnici RE zajednice, a koja ce raditi na izradi novog LAP-a. Planirano je da poseban fokus bude usmjeren na klucne ciljeve i oblasti, poput obrazovanja, zaposljavanja, zdravstvene zastite i stanovanja, kako bi se RE zajednica brze integrisala u drustvu.

Tokom prethodne godine pripadnici RE zajednice cesto su se obracali lokalnoj upravi sa razlicitim zahtjevima za rjesavanje problema koji ih opterecuju, a to su bili u najvećem obimu problemi materijalne prirode, potom rjesavanje problema stanovanja, zdravstvene zastite, zaposljavanja i dr. U skladu sa praksom po kojoj radi "Kancelarija otvorenih vrata" svi zahtjevi su evidentirani, a organizovan je i prijem za sve clanove RE populacije koji su se obratili takvom vrstom zahtjeva. Nakon prijema, za svaki zahtjev napravljen je detaljan izvjestaj koji podrazumjeva socijalnu kartu porodice/podnosioca zahtjeva, finansijsku situaciju, zdravstveni karton, broj clanova porodice i ctr. Pomenuti izvjestaj, kao dio baze podataka, bice koriscen i tokom 2024. godine kako bi se prvenstveno uticalo na poboljsanje materijalnog poloza RE populacije.

Dodjelajednokratnih pomoci podnosiocima zahtjeva u 2023. godini realizovanaje u preko 60% slucajeva u vidu paketa hrane, higijenskih proizvoda, novogodisnjih paketica, najcesce u saradnji sa NVO organizacijama koje u okviru svojih aktivnosti pruzaju socijanu pomoc i zastitu ranjivim grupama, a imaju potpisane ugovore o saradnji sa lokalnom upravom.

Opština Nikšić ne posjeduje dovoljan broj stambenih jedinica koje bi se mogle koristiti i dodjeliti stambeno i materijalno ugroženim porodicama, ali se preduzimaju aktivnosti kako bi se stvorili uslovi da se u 2024. godini započne izgradnja novih objekata za smještaj lica u stanju socijalne potrebe, uključujući ravnopravno i pripadnike RE zajednice.

Kada je u pitanju zapošljavanje, u Opštini Nikšić imamo jednog zaposlenog pripadnika RE populacije koji je već više godina angažovan ugovorom o djelu, a sporovode se sve neophodne aktivnosti kako bi se nakon usvajanja nove Sistematizacije radnih mjesta u Sekretarijatu za kulturu, sport, mlade i socijalno staranje, te dobijenih neophodnih saglasnosti, stvorili uslovi za njegovo stalno zaposlenje. Svim podnosiocima zahtjeva za zaposlenje pružili smo sve potrebne informacije o potencijalnim slobodnim radnim mjestima, kao i instrukcije za način obraćanja poslodavcima. Jedan broj pripadnika RE zajednice radno je angažovan u Komunalnom preduzeću koje pokazuje pojačanu potrebu za radnom snagom u toku ljeta i tokom trajanja turističke sezone.

Opština Nikšić, redovno obilježava Međunarodni dan Roma, nizom raznovrsnih kulturnih sadržaja kojima se promovise njihova kultura i identitet. Krajem jula, 2023. godine, predsjednik Skupštine Opštine Nikšić u saradnji sa NVO sektorom koji se bavi pitanjima RE populacije potpisao je Odluku o formiranju Romskog omladinskog parlamenta, prvog u Crnoj Gori, zahvaljujući kojem će se, kroz upućivanje predloga i inicijativa, učestvovati u kreiranju politika značajnih za RE populaciju.

U saradnji sa NVO "Centar za afirmaciju RE populacije - CAREP" Nikšić obezbijedili smo realizaciju pozorišne predstave "Barijere (ne)postoje", koja je odigrana u Sali "Zahumlja".

Nadlezne opštinske službe pored redovnih aktivnosti odvoza smeća i održavanja rasvjete, vrše i povremene akcije uklanjanja divljih deponija iz RE naselja kao i crpljenje septičkih jama.

U prosloj godini završena je i rekonstrukcija Ulice u Naselju Buda Tomovic u dužini od 300 metara gdje većinski žive porodice pripadnici RE zajednice. Rekonstrukcija je podrazumjevala postavljanje asfaltnog sloja, trotoara, atmosferske kanalizacije, vertikalne i horizontalne signalizacije i postavljanje usporivaca brzine saobraćaja.

Veliki broj RE porodica živi u nelegalizovanim stambenim objektima za koje je veoma teško obezbjediti podršku u smislu poboljšanja uslova stanovanja. Stoga su službenici Opštine Nikšić na zahtjev RE zajednice organizovali niz sastanaka sa predstavnicima institucija, CEDS-a i Uprave za imovinu u cilju iznalazjenja rješenja za pomenute nelegalne objekte i rješavanja priključaka na elektro i vodovodnu mrežu.

Ono čime se možemo pohvaliti svakako je broj i snaga NVO sektora koji se primarno bavi problemima RE populacije i postiže zapazene rezultate. Sa njihovim predstavnicima lokalna uprava je u stalnoj komunikaciji i može se reći da ostvarujemo uspješnu saradnju na zajedničkoj realizaciji projekata koji se odnose na osnaživanje RE populacije u svim socijalnim aspektima.

Predstavnici lokalne uprave, državnih institucija i NVO sektora koji se bavi pitanjima RE zajednice, redovno su sa facilitatorom programa ROMACTED održavali sastanke na kojima su se identifikovali problemi, razgovaralo se o istim i pronalazila adekvatna rješenja, a vezano za poboljšanje uslova života pripadnika RE zajednice.

Romi i Egipćani su dio našeg društva čija kultura i identitet čine bogastvo naše različitosti. Politika lokalne samouprave usmjerena je na podršku i saradnju u cilju njihove potpune socijalne inkluzije. Imajući u vidu brojne realizovane aktivnosti u protekloj godini možemo zaključiti da su iste dale rezultat i daje evidentan napredak i pomak kadaje riječ o položaju Roma i Egipćana u našoj opštini. Posebno bismo apostrofirali povećan broj

RE djece u vaspitno-obrazovnom sistemu, a znatno su smanjene negativne pojave u zajednici koje se odnose na prosjacenje i ugovorene brakove.

Vrijedno cemo raditi i u 2024. godini kako bi, najprije, izradili novi Lokalni akcioni plan za Rome i Egipcane u Opštini Niksic za period 2024-27, a potom i sprovedi brojne aktivnosti kojima cemo unaprijediti položaj RE populacije i nj ihovu integraciju u zajednici.

Opština Cetinje

Prijestonica Cetinje je u prethodnoj godini u velikom dijelu se trudila da olakša život i integraciju romske i egipćanske populacije u zajednici.

Prijestonica Cetinje je potpisala 2019. godine Memorandum o saradnji sa Romskim savjetom kojim se definišu zajedničke aktivnosti na planu inkluzije RE populacije u oblasti obrazovanja, zapošljavanja, zdravstvene zaštite, stanovanja i promocije kulture Roma i Egipćana. Zajednicu Roma na Cetinju čini 20 porodica sa oko 100 članova i saradnja sa njihovim predstavnicima je veoma dobra, većina ih je zaposlena u DOO Kominalno Cetinje dok je oko 20 mališana pohađa uključeno u obrazovni proces. Naime, ono što već godinama lokalna samouprava radi jeste obezbjeđivanje prevoza za đecu RE populacije koja pohađaju osnovnu školu na Cetinju, obzirom da je prigradsko naselje Zagrablje udaljeno 10 km od centra grada i da većina RE populacije tu ima prebivalište. Možemo se kao zajednica pohvaliti da nemamo problem prosjačenja od strane maloljetne dece kao što je to prisutno u drugim opštinama naše države. Takođe, Sekretarijat za komunalne poslove i saobraćaj

u Prijestonici je u okviru tendera kojim je predviđeno unapređenje gradskih lokalnih i nekategorisanih puteva asfaltiralo pristupnu saobraćajnicu ka naselju Zagrablje.

Prilikom donošenja Akcionog plana socijalne i dječje zaštite 2022-2026 za Prijestonicu Cetinje, u skladu sa rezultatima anketnog istraživanja kao jedna od prioritetnih oblasti socijalne i dječje zaštite prepoznata je i RE populacija. Usmo kao jedan od ciljeva LAP-a utvrdili - Unapređenje položaja pripadnika/ca romske i egipćanske populacije i kroz određene aktivnosti i edukacije radimo na informisanju javnosti o romskom identitetu kao i radionice o značaju osnovnog obrazovanja i zdravstvene zaštite sa akcentom na vakcinisanje maloljetne djece i značaju reproduktivnog zdravlja.

Povodom 6.maja , datuma koji ima poseban značaj za romsku zajednicu i niz običaja i proslava kojima se obilježava Đurđevdan, lokalna samouprava je obezbijedila pomoć u vidu prehrambenih paketa za stanovnike romskog naselja na Zagrablju i to za 15-ak domaćinstava.

Jedna od posljednjih aktivnosti lokalne samouprave koja se tiče unapređenja života RE populacije u Prijestonici jeste i da je Sekretarijat za lokalnu samoupravu i društvene djelatnosti razmotrio Zahtjev 8 porodica koje stanuju u barakama naselja Zagrablje, a koja zbog administrativnih problema nastalih prilikom produžavanja ugovora sa Elektroprivredom, nijesu u mogućnosti da izmire račune za napajanje električnom energijom mjesecima. Kako su ova lica korisnici prava na socijalno stanovanje po ugovoru o nužnom smještaju iz ranijeg perioda postignut je dogovor sa Elektroprivredom Crne Gore AD Nikšić i CEDIS-om da se nastavi uredno

snabdijevanje električnom energijom navedenih domaćinstava a Prijestonica je odobrila novčana sredstva u iznosu od 4.656,25 eura i pokrila troškove dugovanja.

Svake godine od strane lokalne samouprave obezbijedeni su novogodišnji paketići za decu iz romskog naselja Zagrablje.